

Drepturile Omului și Dizabilitatea Intelectuală

Ghidul reglementărilor internaționale privind drepturile omului pentru persoanele cu dizabilități intelectuale

Autori:

- **Klaus Lachwitz** – fost Secretar general de onoare al Inclusion International
- **Nancy Breitenbach** – fost Director executiv al Inclusion International

Publicarea acestui document a fost realizată în cadrul proiectului *Promovarea drepturilor omului pentru persoanele cu dizabilități intelectuale*, coordonat de Inclusion Europe și finanțat de Comisia Europeană.

Inclusion Europe – Asociația Europeană a Societăților Persoanelor cu Dizabilități Intelectuale și Familiilor lor
Galeries de la Toisson d'Or
29 Chaussee d'Ixelles #393/32
1050 Brussels, Belgium
Tel. : +32-2-502 28 15 Fax : +32-2-502 80 10
E-mail : secretariat@inclusion-europe.org
Website: <http://inclusion-europe.org>

În România proiectul a fost implementat de Incluziune – Federația organizațiilor pentru persoanele cu dizabilități intelectuale din România și Fundația “Pentru Voi”, Timișoara.

Incluziune - Federația organizațiilor pentru persoanele cu dizabilități intelectuale din România
Str. Constantin Daniel, # 3
Sector 1, București
Tel / Fax: +4-021-312 74 89
E-mail: dizabilitati@dnt.ro

Traducere și tehnoredactare:

Fundația Pentru Voi, Timișoara

- *Lavinia Ardeleanu*
- *Laila Onu*
- *Roxana Damaschin*

Acest document a fost elaborat cu asistența financiară a Comisiei Europene. Punctele de vedere exprimate sunt cele ale autorilor și nu pot reflecta în nici un mod opinia oficială a Comisiei Europene.

Drepturile Omului și Dizabilitatea Intelectuală

Cuprins:

Cuvânt înainte.....	5
Introducere.....	7
Principalele reglementări ale drepturilor omului aplicabile persoanelor cu dizabilități intelectuale: o privire de ansamblu.....	8
Reglementări internaționale privind drepturile omului care nu sunt obligatorii	
<i>Reglementări adoptate de Adunarea Generală a ONU.....</i>	11
Declarația Universală a Drepturilor Omului (1948).....	11
Declarația privind Drepturile Persoanelor cu Retard Mental (1971).....	11
Declarația privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități (1975).....	15
Principiile pentru Protecția Persoanelor cu Boli Mentale și Îmbunătățirea Îngrijirii Sănătății Mentale (1991).....	16
Regulile Standard privind Egalizarea Șanselor Persoanelor cu Dizabilități (1993).....	19
<i>Alte reglementări privind drepturile omului care nu sunt obligatorii</i>	
Declarația Universală privind Genomul Uman și Drepturile Omului (UNESCO 1997).....	23
Recomandarea Comisiei Inter – Americane a Drepturilor Omului pentru Promovarea și Protecția Drepturilor Bolnavilor Mental (2001).....	26
Reglementări Internaționale cu caracter obligatoriu privind Drepturile Omului	
<i>Reglementări adoptate de Adunarea Generală a ONU.....</i>	27
Convenția Internațională pentru Eliminarea Tuturor Formelor de Discriminare Rasială (1965).....	27
Acordul Internațional asupra Drepturilor Economice, Sociale și Culturale (1966).....	29
Acordul Internațional privind Drepturile Politice și Civile (1966).....	34

Convenția pentru Eliminarea tuturor formelor de Discriminare împotriva Femeilor (1979).....	36
Convenția împotriva Torturii și a altor Tratamente crude, inumane și degradante sau pedepse (1984).....	38
Convenția Drepturilor Copilului (1989).....	41
Convenții adoptate de Organizația Internațională a Muncii.....	44
Convenția 111 privind discriminarea față de angajare și ocupație (1958).....	44
Convenția 159 și Recomandarea 168 privind Reabilitarea Vocațională și Angajarea Persoanelor cu Dizabilități (1983).....	45
Convenții Europene.....	46
Convenția Europeană pentru Protecția Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale (Convenția Europeană a Drepturilor Omului 1950).....	46
Carta Socială Europeană (1961).....	48
Convenția Europeană pentru Prevenirea Torturii, a Tratatului Inuman și Degradant și a Pedepsei (1987).....	51
Convenția Europeană privind Drepturile Omului și Biomedicina.....	53
Carta Drepturilor Fundamentale ale Uniunii Europene (2000).....	57
.....	
(nu a fost inclus capitolul: Reglementări obligatorii privind drepturile omului din alte țări;	
cu subtitlurile:	
• Convenția Americană a Drepturilor Omului – 1969	
• Carta Africană a Drepturilor Omului și Persoanelor – 1981	
• Convenția Inter – Americană privind eliminarea tuturor formelor de discriminare a persoanelor cu dizabilități – 1999)	
.....	
Rapoarte internaționale importante privind Drepturile Omului pentru Persoanele cu Dizabilități.....	60
Raportul Despouy privind „Drepturile Omului și Persoanele cu Dizabilități” (1993).....	62
Raportul Almasa „Lăsați lumea să cunoască” (2001).....	66
Studiul Degener – Quinn „ Drepturile Omului sunt pentru Toți” (2002).....	67
Concluzii finale.....	69

Cuvânt înainte

Cu ocazia Adunării Generale din New Delhi, India, în noiembrie 1994, Inclusion International a fondat un Grup de lucru cu tema: „Lupta împotriva abuzului și a discriminării” coordonat de membrii săi Riksförbundet FUB (Suedia) și Bundesvereinigung Lebenshilfe für Menschen mit geistiger Behinderung (Germania).

Participanții la grup au fost rugați să colecteze exemple de abuz și discriminare cu referire la persoanele cu dizabilități intelectuale, pentru a permite Inclusion International să acționeze ca o organizație internațională a drepturilor omului.

**În multe
părți ale
lumii,
persoanele
cu dizabilități
intelectuale
sunt victime
ale
tratamentului
degradant,
ale abuzului
și
discriminării.**

În multe părți ale lumii, persoanele cu dizabilități intelectuale sunt victime ale unui tratament degradant, ale abuzului și discriminării. Inclusion International luptă pentru o educație inclusivă, posibilități de lucru mai bune și drepturi egale, conștientizând că, în continuare, multe persoane cu dizabilități intelectuale trăiesc încă în spitale psihiatrice și alte instituții mari unde nu beneficiază de nici o formă de educație și sunt lipsite de orice contact cu părinții lor, rudele, prietenii, apropiații etc.

Nu mai putem tolera aceste lucruri. Este timpul să luptăm împotriva acestor condiții proaste și a încarcerării rezultate prin încredințarea persoanelor cu dizabilități intelectuale instituțiilor segregacioniste, azilelor pentru „nebuni”, și în tot felul de alte locuri care îi separă de viața normală.

Este timpul să atragem atenția guvernelor asupra acestui tratament inuman. Este timpul să aducem înaintea publicului faptul că abuzul și discriminarea persoanelor cu dizabilități intelectuale sunt violări ale drepturilor omului, așa cum este stipulat în acordurile internaționale – Convenția Drepturilor Civile și Politice sau Convenția Drepturilor Copilului.

Noi considerăm că persoanele cu dizabilități intelectuale au aceleași drepturi umane ca și celelalte persoane, pentru

faptul că sunt cetățeni ai țărilor lor, la fel de îndreptății la considerație, respect și protecție legislativă.

Această broșură, scrisă de fostul Secretar de onoare al organizației Inclusion International, Klaus Lachwitz din Germania, editată și cu contribuția lui Nancy Breitenbach, este o sursă importantă de informații: prezintă principalele convenții internaționale ale drepturilor omului, alte tratate și declarații care pot fi folosite în folosul persoanelor cu dizabilități și al familiilor lor. Descrie și analizează instrumentele fundamentale ale drepturilor omului și arată cum se folosesc aceste reglementări, atât la nivel național, cât și internațional.

Deși a fost editată și îmbunătățită de la publicarea ei în 1998, această broșură nu este un manual complet. Mai degrabă este un proiect în desfășurare. Unii cititori pot crede că textul este dominat de texte ale Drepturilor Omului Europene, în detrimentul altor regiuni. Apreciem acest punct de vedere și vom continua să dezvoltăm o abordare la nivel mondial.

Scopul: pas cu pas, printr-o cunoaștere mai bună a acestor reglementări și a potențialului lor, Inclusion International și membrii ei devin în mod efectiv „câini de pază” pentru apărarea drepturilor omului în domeniul persoanelor cu dizabilități intelectuale.

Victor Wahlstrom
Fost Președinte al Inclusion International

Drepturile Omului și Dizabilitatea Intelectuală

Introducere

Inclusion International, cunoscută mai înainte ca Liga Internațională a Societăților pentru Persoane cu Handicap Mintal (ILSMH), vorbește în numele a 60 de milioane de persoane cu dizabilități intelectuale și a familiilor lor aflate peste tot în lume și acționează pentru a proteja drepturile omului.

Toate persoanele cu dizabilități intelectuale sunt cetățeni ai țărilor lor, nu mai puțin îndreptățiți la considerație, respect și protecție în fața legii decât concetățenii lor.

Ca organizație de bază a familiilor, auto-reprezentanților și cetățenilor, mai mult de 20 000 de asociații locale din toată lumea care compun Inclusion International sunt dedicate în lupta împotriva discriminării, abuzului și neglijării persoanelor cu dizabilități intelectuale. Cu aproape 200 de organizații membre în 115 țări, Inclusion International este una dintre cele mai mari organizații în domeniul dizabilității, cooperând îndeaproape cu Națiunile Unite și cu agențiile sale speciale și cu organizațiile inter- și non-guvernamentale.

Inclusion International se consideră o „organizație a drepturilor omului”. Ce înseamnă acest lucru? Răspunsul este dat în Principiile Inclusion International care au fost adoptate de Adunarea Generală din 1994:

Toate persoanele cu dizabilități intelectuale sunt cetățeni ai țărilor lor, nu mai puțin îndreptățiți la considerație, respect și protecție în fața legii decât concetățenii lor. Persoanele cu dizabilități intelectuale trebuie să trăiască, să învețe, să lucreze și să se bucure de viața din comunitate și să fie acceptați și prețuiți la fel ca orice alt cetățean.

Aceste principii reflectă așteptările Inclusion International pentru un cadru legal privind drepturile omului pentru persoanele cu dizabilități intelectuale: egalitate în fața legii,

nediscriminare, protecție și sprijin deplin pentru ca persoanele cu dizabilități intelectuale să fie incluse în societate.

Principalele reglementări privind drepturile omului aplicabile pentru persoane cu dizabilități - o privire de ansamblu

Reglementările internaționale ale drepturilor omului se împart în trei categorii.

Prima categorie: sunt peste douăzeci de acorduri multilaterale în domeniul drepturilor omului care creează obligații legale. Aceste documente, denumite convenții, acorduri sau tratate, devin efectiv aplicabile când sunt semnate și ratificate de către organele parlamentare competente ale statelor membre.

Există mai mult de 20 de acorduri multi-laterale în domeniul drepturilor omului care creează obligații legale.

Cele mai importante reglementări care se aplică în mod particular persoanelor cu dizabilități sunt:

- Convenția Europeană pentru protecția drepturilor omului și Libertățile Fundamentale (1950)
- Convenția Organizației Internaționale a Muncii 111 privind Discriminarea în privința angajării în muncă și ocuparea forței de muncă (1958)
- Carta socială europeană (1961, revizuită în 1996)
- Convenția Internațională privind Eliminarea Tuturor Formelor de Discriminare Rasială (1965)
- Acordul Internațional în privința Drepturilor Economice, Sociale și Culturale (1966)
- Acordul internațional în privința Protecției Drepturilor Omului (1969)
- Convenția privind Eliminarea Tuturor Formelor de Discriminare a Femeilor (1979)

- Carta Africană a Drepturilor Omului și a Persoanelor (1981)
- Convenția Organizației Internaționale a Muncii 159 (și recomandarea 168) privind Reabilitarea Vocațională și Angajarea Persoanelor cu Dizabilități (1981)
- Convenția Națiunilor Unite împotriva Torturii, Tratatelor crude, inumane și degradante sau Pedepselor (1984)
- Convenția Europeană pentru Prevenirea Torturii, a Tratatului inuman și degradant sau a Pedepsei (1987)
- Convenția Națiunilor Unite privind Drepturile Copilului (1989)
- Convenția Europeană privind Drepturile Omului și Biomedicina (1996)
- Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene (2000)

În al doilea rând, există multe declarații internaționale, rezoluții și recomandări relevante pentru drepturile omului care au fost adoptate de Națiunile Unite. Deși aceste reglementări nu sunt obligatorii într-un sens legal vorbind, ele stabilesc standarde internațional recunoscute și pot deveni legi internaționale obișnuite în domeniul drepturilor omului.

Există, de asemenea, o serie de declarații internaționale, rezoluții și recomandări relevante pentru drepturile omului care au fost adoptate de Națiunile Unite.

- Declarația Fundamentală a Drepturilor Omului (1948)
- Declarația privind Drepturile Persoanelor cu Retard Mintal (1971)
- Declarația privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități (1975)
- Principii pentru Protecția Persoanelor cu Boli Mintale și Îmbunătățirea Îngrijirii Sănătății Mentale (1991)
- Regulile Standard privind Egalizarea Șanselor pentru Persoane cu Dizabilități (1993)

- O serie de rezoluții adoptate de Comisia Drepturilor Omului încă din 1997.

Și, în final, există mai multe rapoarte internaționale și comentarii oficiale emise de Națiunile Unite. Acestea sunt foarte importante pentru stabilirea statutului persoanelor cu dizabilități în anumite contexte, pentru rezumarea activităților diferitelor organisme ale ONU în probleme de dizabilitate și pentru interpretarea principalelor legi internaționale în domeniul drepturilor omului, ca cele menționate mai sus. Exemple notabile sunt:

- Raportul Despouy intitulat „Drepturile Omului și Persoanele cu Dizabilități”, publicat în 1993 de sub-comisia ONU pentru Prevenirea Discriminării și Protecția Minorităților;
- Comentariul General nr. 5, adoptat de Comitetul ONU a Drepturilor Economice, Sociale și Culturale din 1994;
- Mai multe rapoarte pregătite de Bengt Lindqvist, raportor special pentru implementarea Regulilor Standard, către Comisia pentru Dezvoltare Socială, și în special Raportul „Lasă lumea să știe”, rezultat dintr-o întâlnire importantă din Almasa, Suedia, a avocaților și specialiștilor din domeniul drepturilor omului și a legilor internaționale privind dizabilitatea (noiembrie 2000);
- Studiul Degener-Quinn, coordonat de Biroul Înaltului Comisionar pentru Drepturile Omului, pentru a recapitula tratatele internaționale privind drepturile omului, standarde și mecanisme în contextul dizabilității (publicat în 2002).

Vom începe mai întâi cu recomandările care nu sunt obligatorii, în măsura în care aceste declarații, reguli, principii și recomandări reflectă dezvoltarea drepturilor omului, aplicabile în domeniul dizabilității. Unele dintre ele se ocupă în mod special cu problemele dizabilității.

Recomandări internaționale privind drepturile omului care nu sunt obligatorii

Reglementări adoptate de Adunarea Generală a ONU

Cea mai faimoasă reglementare internațională a drepturilor omului este Declarația Universală a Drepturilor Omului, care proclamă: toți oamenii se nasc liberi și egali în demnitate și drepturi.

Declarația Universală a Drepturilor Omului (1948)

Cea mai faimoasă reglementare internațională a drepturilor omului este Declarația Universală a Drepturilor Omului, care proclamă: toți oamenii se nasc liberi și egali în demnitate și drepturi (art. 1), fiecare are dreptul la viață, libertate și siguranța persoanei (art.3), nimeni nu va fi supus torturii sau tratamentului crud, inuman și degradant sau pedepsirii (art.5), fiecare are dreptul de a fi reprezentat oriunde în lume, ca persoană, în fața legii (art.6), toți oamenii sunt egali în fața legii (art. 7) și nimeni nu va fi supus arestului arbitrar, detenției sau exilului (art.9).

Chiar dacă Declarația Universală a Drepturilor Omului nu este obligatorie din punct de vedere legal, nici un stat nu poate scăpa de comparația cu principiile ei, sau de evaluarea măsurilor de libertate pe care le asigură persoanelor sale – pe baza unei astfel de comparații.

Declarația privind Drepturile Persoanelor cu Retard Mental (1971)

De mulți ani această Declarație a ONU a fost cea mai importantă reglementare internațională cu privire la drepturile omului pentru persoanele cu dizabilități intelectuale. Este, de fapt, realizarea fondatorilor Inclusion International și a foștilor președinți /consilieri, pentru că este aproape identică cu „Declarația Drepturilor Sociale și Generale a Persoanelor cu Retard Mintal” care a fost

adoptată în 1968 de către Adunarea Generală ILSMH de la Congresul Mondial din Ierusalim¹.

Declarația a fost adoptată de Adunarea Generală a ONU în 1971².

Ea specifică anumite drepturi, ca dreptul la asistență medicală corespunzătoare, educație, instruire, reabilitare și ghidare (art. 2), dreptul la siguranță economică și standard decent de viață (art.3), dreptul ei / lui de a trăi cu familia și de a participa prin diferite modalități la viața în comunitate (art.4), dreptul la un tutore calificat când acest lucru este necesar pentru binele unei persoane (art.5) și dreptul la protecție împotriva exploatării, abuzului și tratamentului degradant (art.6).

Persoanele cu retard mental au, la gradul maxim de fezabilitate, aceleași drepturi ca și ceilalți oameni.

Comentarii critice

Declarația susține în articolul 1 că „persoanele cu retard mental au, la gradul maxim de fezabilitate, aceleași drepturi ca și ceilalți oameni”.

Ce înseamnă, de fapt „grad maxim de fezabilitate”? Răspunsul este dat în articolul 7:

„Atunci când persoanele cu retard mental nu sunt capabile, din cauza severității handicapului, să își exercite toate drepturile într-un sens elocvent sau dacă este necesar să li se restrângă sau chiar să li se refuze o parte sau toate drepturile³, procedura folosită pentru acea restricție sau interdicere a drepturilor trebuie să conțină prevederi legale adecvate împotriva oricărui abuz”.

Este, oare, pe deplin justificat, în anumite situații, nu numai

¹ Revista ILSMH nr. 7 (1969), pagina 1

² Proclamată de Adunarea Generală a ONU : Rezoluția 2856 (XXVI) din 20 decembrie 1971, publicată și în *cel de-al 7-lea Congres Mondial al ISLMH privind Handicapul Mental* ce a avut loc la Viena, Austria, Procedurile Congresului vol. 2 paginile 546-548, ISLMH 1978.

³ Observația autorului

să se limiteze dar chiar să se interzică toate drepturile persoanelor cu dizabilități intelectuale, drepturi care sunt cuvenite altor persoane ?

Care a fost fundamentul istoric și legal de la care a pornit ONU pentru a aproba acest Articol?

Termenul de „retardare mentală” a fost folosit în 1971 pentru a denumi nu numai persoanele cu dizabilități intelectuale, ci și pe cele care suferă de o boală mentală severă. Unii experți au considerat că în unele cazuri o persoană, din cauza bolii sale mentale, poate să nu aibă capacitatea legală și, ca rezultat al acestui lucru, unele drepturi ale acelei persoane ar putea fi limitate sau chiar interzise pentru a-i proteja interesele, mulțumită procedurilor legale adecvate.

Douăzeci de ani mai târziu, asigurările legale pentru protecția intereselor unor astfel de persoane, au fost stipulate în Principiile pentru Protecția Persoanelor cu Boli Mentale. Principiul 1, paragraful 6 spune:

Persoanele cu dizabilități intelectuale trebuie să trăiască, să învețe, să lucreze și să se bucure de viața în comunitate și trebuie să fie acceptate și prețuite la fel ca și ceilalți cetățeni...

Orice decizie de lipsire de capacitate legală a unei persoane datorată bolii sale mentale, sau orice decizie de numire a unui reprezentant personal ca o consecință a lipirii de capacitate legală, trebuie luate doar după o audiere corectă de către un tribunal independent sau imparțial stabilit de o lege internă. Persoana a cărei capacitate legală e în discuție are dreptul de a fi reprezentată de un avocat.

Dizabilitatea intelectuală nu trebuie confundată cu o stare care necesită îngrijire psihiatrică.

Cele mai multe persoane cu dizabilități intelectuale nu sunt bolnave mental, chiar dacă unele dintre ele ar putea suferi de tulburări comportamentale datorită condițiilor grele în care trăiesc. În ceea ce privește drepturile persoanelor cu dizabilități intelectuale, baza de la care se pornește este

stabilită de către Principiile Inclusion International care spun:

Toate persoanele cu dizabilități intelectuale sunt cetățeni ai țărilor lor, la fel de îndreptățiti la considerație, respect și protecție ca și compatrioții lor.

Persoanele cu dizabilități intelectuale trebuie să trăiască, să învețe, să lucreze și să se bucure de viața în comunitate și trebuie să fi acceptate și prețuite la fel ca și ceilalți cetățeni...

O dizabilitate intelectuală nu va justifica nici o formă de discriminare ostilă.

Bazându-se pe aceste afirmații, Inclusion International proclamă câteva principii de bază:

- Drepturi personale

Persoanele cu dizabilități intelectuale au aceleași drepturi personale ca și ceilalți și li se vor aduce la cunoștință consecințele și responsabilitățile implicate de aceste drepturi.

- Drepturi legale

Persoanele cu dizabilități intelectuale trebuie să aibă capacitatea de a-și exercita drepturile de cetățeni ai țării lor. Ele pot avea nevoie de asistență și sprijin pentru a-și exercita acele drepturi și pot cere, din când în când, protecție împotriva exploatării drepturilor personale și a celor de proprietate.

Elementele esențiale ale acestor principii fundamentale pot fi rezumate astfel: fiecare persoană cu dizabilități intelectuale este o ființă umană care se bucură de dreptul la respect pentru demnitatea sa umană. Toate persoanele cu

Toate persoanele cu dizabilități intelectuale au aceleași drepturi fundamentale, civile și politice ca și celelalte persoane.

dizabilități intelectuale au aceleași drepturi fundamentale, civile și politice ca și celelalte persoane.

Ele au nevoi speciale și pot, în anumite condiții, să solicite asistență și protecție împotriva abuzului, a neglijării etc. Nu este drept să se întâmpine aceste nevoi prin limitarea sau negarea drepturilor umane de bază. O astfel de acțiune este discriminatorie, pentru că pierderea drepturilor este un mare dezavantaj în societate, în vreme ce toate celelalte persoane care nu au dizabilități intelectuale se bucură de aceste drepturi și se pot folosi pe deplin de ele în fiecare zi.

De exemplu, în multe țări, persoanele cu dizabilități intelectuale trăiesc în condiții foarte grele, fără nici un fel de educație. Multe sunt excluse de la muncă. Altele sunt „încarcerate” permanent în instituții, cu puține sau fără nici un fel de perspective de a se reîntoarce în comunitate. Unele sunt supuse unei sterilizări forțate⁴. Unora nu li se permite să se căsătorească, să participe la alegeri, etc.

Noii moralști ca Peter Singer susțin că noii născuți cu dizabilități intelectuale severe sunt „non persoane” și, în consecință, nu sunt îndreptățiți să solicite același tratament medical ca și ceilalți.

Astfel de exemple arată în mod clar că drepturile fundamentale stabilite în articolul 1 a Declarației Universale ale Drepturilor Omului („toți oamenii se nasc liberi și egali în drepturi și demnitate”) sunt violate.

Declarația privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități (1975)

Pe lângă Declarația din 1971 privind Drepturile Persoanelor cu Retard Mental, ONU a adoptat în 1975 o a doua declarație care se aplică tuturor persoanelor cu dizabilități.

⁴ Familiile și dizabilitatea – serie ocazională de publicații ONU, nr 10, 1994, Viena 1994, pag.6.
Autori: Helle și Peter Mittler.

**Inclusion
International a
făcut de mult
timp distincția
dintre
dizabilitatea
intelectuală și
boala mentală.**

Articolul 2: Persoanele cu dizabilități se vor bucura de toate drepturile prevăzute în Declarație. Aceste drepturi vor fi garantate tuturor persoanelor cu dizabilități fără nici o excepție și fără nici o distincție sau discriminare. ...

Articolul 3: Persoanele cu dizabilități au dreptul inerent la respect pentru demnitatea umană. Persoanele cu dizabilități... au aceleași drepturi fundamentale ca și compatrioții lor de aceeași vârstă...

Mai mult, articolul 4 afirmă că persoanele cu dizabilități au aceleași drepturi civile și politice ca și celelalte persoane.

În ceea ce privește persoanele cu dizabilități intelectuale, art. 4 din Declarația din 1975 se referă la art.7 din Declarația Drepturilor Persoanelor cu Retard Mental. Astfel, Declarația din 1975 continuă să justifice restricțiile sau negarea drepturilor persoanelor cu dizabilități intelectuale, referindu-se, în tot acest timp, la nevoia de o siguranță juridică adecvată. Acestea au fost în final promulgate în:

Principiile pentru Protecția Persoanelor cu Boli Mentale și Îmbunătățirea Îngrijirii Sănătății Mentale (1991)

Așa cum am spus și mai devreme, Inclusion International a făcut de mult timp distincția între dizabilitatea intelectuală și boala mentală⁵. Unele agenții ale ONU continuă să folosească „boală mentală” sau „tulburare mentală” ca un termen general care cuprinde atât dizabilitatea intelectuală cât și boala mentală.

În mod legal vorbind, Principiile pentru Protecția Persoanelor cu Boli Mentale ale ONU se aplică persoanelor cu dizabilități intelectuale care solicită îngrijire a sănătății mentale, și /sau celor care sunt plasate într-un serviciu de îngrijire a sănătății mentale indiferent dacă ele solicită acea

⁵ Diferențe importante între retardarea mentală și boala mentală. Autori : H.V. Cobb și P. Mittler; ISLMH, 1989.

îngrijire sau nu (în spitalele psihiatrice, de ex. sau în instituții similare conduse de personal medical).

Unele principii ale ONU sunt de cea mai mare importanță, atât pentru persoanele cu dizabilități, cât și pentru persoanele cu boli mentale:

Principiul 1: Libertăți fundamentale și drepturi de bază

5. Fiecare persoană cu o boală mentală are dreptul să-și exercite toate drepturile civile, politice, economice, sociale și culturale așa cum sunt recunoscute în Declarația Universală a Drepturilor Omului, Acordul Internațional privind Drepturile Economice, Sociale și Culturale, Acordul Internațional privind Drepturile Politice și Civile, și alte instrumente relevante ca Declarația Drepturilor Persoanelor cu Dizabilități.

Principiul 3: Viața în comunitate

Fiecare persoană cu o boală mentală are dreptul la viață și muncă, atât de mult cât este posibil, în comunitate.

Principiul 8: Standardele de Îngrijire

1. Fiecare pacient are dreptul să primească îngrijire medicală și socială cât mai potrivită cu nevoile sale de sănătate, și e îndreptățit la îngrijire și tratament la aceleași standarde ca și celelalte persoane bolnave.

2. Fiecare pacient va fi protejat de agresiune, inclusiv medicație nejustificată, abuz din partea altor pacienți, personal sau alții, sau alte fapte care provoacă tulburări mentale sau disconfort fizic.

⁶ În afară de cele prevăzute în paragrafele 6,7,8,13 și 15 ale acelorși principii.

⁷ Din punct de vedere legal, tratamentele experimentale pot fi permise doar dacă sunt „în cel mai bun interes” al persoanei implicate. Interesul unei alte persoane sau interesul public nu justifică exploatarea medicală a persoanelor cu dizabilități intelectuale.

Principiul 9: Tratamentul

1. Fiecare pacient are dreptul să fie tratat în cel mai puțin restrictiv mediu și cu tratamentul cel mai puțin restrictiv și agresiv, adecvat nevoilor de sănătate ale pacientului și nevoii de a proteja siguranța fizică a altora.

Principiul 11: Acordul în privința tratamentului

1. Nici un tratament nu va fi acordat pacientului fără consensul său în cunoștință de cauză...⁶

2. Acordul în cunoștință de cauză este acordul obținut în mod liber, fără amenințări sau sugestii neadecvate, după aducerea la cunoștința pacientului a informațiilor adecvate și inteligibile, într-o formă și un limbaj înțeles de pacient...

Principiul 12: Sterilizarea nu va fi făcută niciodată ca un tratament pentru boala mentală.

Chiar dacă aceste principii sunt foarte recente, sunt necesare o reflecție asupra lor și analiză critică.

Sterilizarea involuntară, de exemplu, dacă o persoană nu poate să-și dea consimțământul asupra unui astfel de act, nimănui altcuiva nu i se permite să autorizeze sau să implementeze sterilizarea doar dacă persoana în cauză se află într-un pericol imediat....astfel de situații tind să fie rare.

În ceea ce privește „acordul la tratament” apar diferite probleme:

- Problema acordului este deseori evitată în cazul internării forțate.
- Anumite tratamente „terapeutice” și tehnici de modificare a comportamentului folosite în diferite instituții de sănătate mentală sunt dure, chiar abuzive mental și fizic. „Pacienții”, care sunt supuși unor asemenea tratamente, au dreptul să refuze?

Persoanele din centre de îngrijire a sănătății mentale sunt „prăzi tentante” pentru cercetătorii din domeniul medical.

- Unele medicamente pot face o persoană incapabilă să acționeze în propriul său nume. Folosite pe termen lung, ele pot avea efecte negative permanente pentru sănătatea persoanelor;
- Persoanele care se află în centre de îngrijire a sănătății mentale sunt o pradă tentantă pentru cercetătorii în medicină. Dezvoltările recente din domeniul biomedicinii sugerează că unii cercetători sunt nerăbdători să testeze noi medicamente și terapii pe persoane cu dizabilități intelectuale⁷.

Convenția Europeană privind Drepturile Omului și Biomedicina

Adoptată în 1996 (vezi pagina 24) arată că se fac eforturi să se realizeze un cadru legal în ceea ce privește cercetarea și terapia biomedicală în Europa, și există un interes crescând pentru un instrument internațional privind bioetica și biomedicina (vezi declarația UNESCO, pagina 11).

Organizația Mondială a Sănătății (WHO) revizuește în prezent principiile, cu intenția de a elabora noi îndrumări pentru a asigura un respect mai mare față de drepturile persoanelor cu probleme de sănătate mentală.

Regulile Standard privind Egalizarea Șanselor Persoanelor cu Dizabilități (1993)

De mai mulți ani, ONG-uri ca DPI (Internaționala Persoanelor cu Dizabilități) și Inclusion International au fost de părerea că ONU ar trebui să adopte o Convenție care să țintească spre prevenirea și eliminarea tuturor formelor de discriminare împotriva persoanelor cu dizabilități.

Regulile Standard au fost adoptate de Adunarea Generală ONU cu scopul de a realiza o

Adunarea Generală a ONU a respins, din păcate, ideea unei astfel de inițiative în 1975. Dar a adoptat *Declarația Drepturilor pentru Persoane cu Dizabilități* în același an, și

integrare pozitivă și deplină a persoanelor cu dizabilități în toate aspectele societății, sub conducerea Națiunilor Unite.

a declarat Deceniul ONU pentru Persoane cu Dizabilități (1983-1992). Aceste măsuri au rezultat într-un nou instrument, unul care să furnizeze standardele legale internaționale pentru programele, legislația și politicile privind dizabilitatea pe perioada anilor care urmează: *Regulile Standard privind Egalizarea Șanselor pentru Persoanele cu Dizabilități*⁸.

Regulile Standard au fost adoptate de Adunarea Generală cu scopul de a atinge o incluziune deplină și pozitivă a persoanelor cu dizabilități în toate aspectele vieții în societate, sub conducerea ONU⁹.

Paragraful 14, din prezentarea Regulilor Standard, stipulează:

Deși Regulile nu sunt obligatorii, ele pot deveni reglementări internaționale uzuale dacă sunt puse în aplicare de un mare număr de state, cu intenția de a respecta o reglementare din legile internaționale. Ele implică un angajament politic și moral foarte puternic din partea statelor, pentru a acționa în vederea egalizării șanselor pentru persoanele cu dizabilități.... Regulile oferă un instrument pentru politicieni și cadrul de acțiune pentru persoanele cu dizabilități și organizațiile lor...

Conținutul Regulilor Standard privind Discriminarea

Inclusion International, care s-a ocupat îndeaproape de pregătirea acestor Reguli Standard, a avut posibilitatea să influențeze discuțiile și formularea acestor Reguli, care sunt foarte importante pentru persoanele cu dizabilități intelectuale și familiile lor.

⁸ Documentul ONU A/C 3./4.2/SR 13-87

⁹ „Drepturile Omului și Persoanele cu Dizabilități”, Theresia Degener, în documentația întâlnirii experților privind Drepturile omului europene și dizabilitatea, din 13 iunie 1994, Utrecht, publicată de Gehandicaptenraad Utrecht, Olanda.

Regula 15, art. 1:

... Statele sunt obligate să permită persoanelor cu dizabilități să-și exercite drepturile, inclusiv pe cele umane, civile și politice, la fel ca și ceilalți cetățeni.

.... Statele sunt obligate să permită persoanelor cu dizabilități să-și exercite drepturile, inclusiv pe cele umane, civile și politice la fel ca și ceilalți cetățeni. Statele trebuie să se asigure că organizațiile persoanelor cu dizabilități sunt implicate în dezvoltarea legislației naționale privind drepturile persoanelor cu dizabilități, ca și evaluarea permanentă a acestei legislații.

Articolul 2:

....Orice formă de discriminare împotriva persoanelor cu dizabilități trebuie să fie eliminată. Legislația națională ar trebui să prevadă sancțiuni potrivite în cazul violării principiilor non discriminării.

În versiunea „Ușor de citit” a Regulilor Standard¹⁰, părțile esențiale ale Regulii 15 au fost prezentate astfel:

- Persoanele cu dizabilități trebuie incluse în toate legile care se ocupă de drepturile și obligațiile cetățenilor țării.
- Fiecare ar trebui să aibă dreptul să voteze.
- Când sunt scrise noi legi care afectează viața persoanelor cu dizabilități, asociațiile pentru aceste persoane trebuie consultate.
- Drepturile persoanelor cu dizabilități trebuie incluse în legi obișnuite, dar este nevoie de legi speciale pentru a preveni faptul ca persoanele cu dizabilități să fie tratate în mod urât sau nedreptățite.

Raportorul Special al ONU și Panelul de Experti pentru implementarea Regulilor Standard

Regulile Standard se referă și la mecanismul de monitorizare stabilit pentru implementarea lor efectivă.

¹⁰ Regulile Standard ONU în versiunea Ușor de citit. Publicată de Centrul Ușor – de - citit din Stockholm 1998.

Regula 22 prevede numirea unui Raportor special, cu experiență vastă și relevantă în domeniul dizabilității și al organizațiilor internaționale. Dacă este necesar, postul său va fi finanțat din resurse extra bugetare. Bengt Lindqvist, fostul ministru suedez pentru Afaceri Sociale, a fost numit ca Raportor special în 1994, și a deținut acest mandat până în 2002.

Regulile Standard sunt în prezent revizuite și completate astfel încât acestea să ia în considerare probleme esențiale, cum ar fi dreptul la un standard adecvat de viață.

Pentru a ajuta raportorul special în sarcina sa - care este (printre altele) să adreseze întrebări statele și organizațiile non guvernamentale cu privire la implementarea Regulilor Standard - organizațiile internaționale pentru persoane cu dizabilități, care se bucură de un statut consultativ la Consiliul Economic și Social (ECOSOC), au fost invitate să nominalizeze membrii ai Panelului de experți al raportorului special.

Inclusion International are dreptul să numească doi membrii ai Panelului. Victor Wahlstrom (fost președinte al Inclusion Internaional), și profesorul Gare Fabila de Zaldo (Mexic) au reprezentat Inclusion International în Panelul de experți, încă de când acesta a început să funcționeze în 1994. Zuhy Sayeed (Canada) a participat frecvent ca observator.

Regulile Standard sunt în prezent revizuite și completate, pentru a lua în considerare probleme esențiale, ca dreptul la un standard adecvat de viață, incluzând aici și toate formele de locuire și rezidență, și pentru a clarifica conținutul lor privind:

- Toate grupele de vârstă afectate de dizabilitate;
- Abordarea din punct de vedere al genului;
- Dizabilități intelectuale și psihiatrice;
- Sărăcia;
- Refugiații și persoanele care trăiesc în situații de urgență;
- Dizabilități invizibile;
- Accesibilitatea socială și fizică;
- Tehnologia informației moderne.

Modificările propuse au fost prezentate de Bengt Lindqvist Comisiei de Dezvoltare Socială în februarie 2002, împreună cu propunerile sale pentru întărirea mecanismelor de implementare și monitorizare după ce mandatul său se va încheia. Acest raport va fi prezentat și Comisiei Drepturilor Omului.

Modalitatea în care aceste rapoarte sunt primite va determina viitorul mișcării drepturilor omului în domeniul dizabilității.

Alte reglementări care nu sunt obligatorii privind drepturile omului

Declarația Universală a Genomului Uman și a Drepturilor Omului (UNESCO 1997)

În 1993 UNESCO a creat un Program Bioetic și un comitet însărcinat cu realizarea primei reglementări universale în domeniul biologiei.

Comitetul s-a întâlnit timp de patru ani, timp în care Inclusion International a fost un participant constant, contribuind substanțial cu comentarii la mai multe rapoarte:

În 1993, UNESCO a creat un Program Bioetic și un Comitet însărcinat cu realizarea primei reglementări universale în domeniul biologiei.

- Apărarea Drepturilor Persoanelor cu Dizabilități (1995)
- Protejarea Demnității Umane și a Drepturilor Omului (1996)
- Promovarea și Asigurarea Demnității Umane și a Drepturilor Omului (1996)
- Etica Imperativă a Drepturilor Omului și a Diversității Umane (1997).

Primele propuneri au avut o rațiune utilitară, reflectând

obiective predominant științifice. Deși nu toate sugestiile Inclusion International au fost reținute, prioritățile de cercetare au fost contrabalansate de prevederi privind respectarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Intervenția pe linie embrionară și clonarea ființelor umane au fost condamnate ca fiind dezvoltări indezirabile.

Documentul în forma sa finală este compus din șapte părți:

Nici o cercetare sau o aplicație în cercetarea genomului uman, în mod special în domeniul biologiei, geneticii și al medicinei, nu ar trebui să prevaleze în fața respectului pentru drepturile omului, a libertăților fundamentale și demnității umane ale indivizilor sau, acolo unde este aplicabil, ale unor grupuri de persoane.

- A. Demnitatea Umană și Genomul Uman
- B. Drepturile Persoanelor în cauză, legate de probleme de consens (în mod special persoane a căror capacitate de a lua decizii nu este deplină) și discriminare.

Art. 6 spune: *Nimeni nu va fi supus discriminării bazate pe caracteristici genetice cu tendința sau cu efectul îngrădirii drepturilor omului, a libertăților fundamentale și a demnității umane.*

- C. Cercetarea pe Genomul Uman

Art. 10 spune: *Nici o cercetare sau vreo aplicație în cercetarea privind genomul uman, în mod special în domeniul biologiei, geneticii și al medicinei nu ar trebui să prevaleze în fața respectului pentru drepturile omului, a libertăților fundamentale și demnității umane ale indivizilor sau, acolo unde este aplicabil, ale unor grupuri de persoane.*

- D. Condiții pentru Exercițarea Activității Științifice

Art. 16 prevede înființarea de comitete etice pluraliste, multidisciplinare și independente în fiecare țară, pentru a estima problemele sociale și etice de natură legală, ridicate de cercetarea genomului uman și a aplicării acestuia.

- E. Solidaritatea și Cooperarea Internațională
- F. Promovarea Principiilor menționate în Declarația

care încurajează dezvoltarea educației în bioetică, la toate nivelele.

G. Implementarea Declarației în care este specificat,

Art. 24: trebuie organizată consultarea cu părțile implicate, ca de exemplu „grupurile vulnerabile”. Persoanele cu dizabilități sunt implicit incluse ca un grup vulnerabil, iar Inclusion International a fost invitat să se adreseze în mod oficial Comitetului Internațional Bioetic (al cărui rol este confirmat în același articol 24) în noiembrie 2000.

Într-o lună de la adoptarea de către UNESCO a declarației din 1997, „unanim și cu aclamații”, Organizația Mondială a Sănătății a ținut primul său seminar pe *Probleme etice în Genetică Medicală*, după care s-au distribuit *Linii Directoare Internaționale Propuse*.

Deși termenii acestei declarații nu sunt obligatorii, Adunarea Generală a ONU a întărit-o în 1998. De atunci, nevoia de a stabili un cadru etic puternic la scară internațională, a fost exprimată de mai multe agenții ale ONU. În aprilie 2001, Comisia Drepturilor Omului a aprobat rezoluția 71/2001, invitând UNESCO, WHO, OHCHR și alte organisme ale ONU să informeze Secretarul General al ONU de o posibilă continuare ulterioară Declarației UNESCO.

Comitetul Bioetic Inter-guvernamental (IGBC) a aprobat ideea ca un comitet inter-agenție să îmbunătățească coordonarea, iar UNESCO a pus Bioetica ca prioritate pentru noul său program plurianual început în anul 2002: evaluarea implementării Declarației Universale după cinci ani de la adoptarea sa, urmată de o posibilă elaborare a reglementărilor internaționale în privința folosirii datelor genetice și a bioeticii.

Recomandarea Comisiei Inter-americane a Drepturilor Omului pentru Promovarea și Protecția Drepturilor celor Bolnavi Mental (2001)

În anii 90 au avut loc mai multe conferințe regionale în domeniul restructurării sistemului de îngrijire a sănătății mentale din America Latină

În anii 90, s-au ținut mai multe conferințe regionale în domeniul restructurării îngrijirii sănătății mentale din America Latină, reflectând preocuparea pentru violarea drepturilor umane și civile ale persoanelor cu boli mentale, în special a celor tratate în spitale psihiatrice.

Comisia Inter-americană a Drepturilor Omului (IACHR) a aflat că, în regiune, clienții, familiile lor, personalul care lucrează în domeniul sănătății mentale, avocații, judecătorii și alte persoane implicate în promovarea și protecția sănătății mentale au cunoștințe limitate privind standardele internaționale din acest domeniu și prevederile diferitelor legi ce asigură protecția drepturilor persoanelor care suferă de o boală mentală.

În aprilie 1999, Comisia a aprobat raportul nr. 63/99 care a descris o „persoană cu tulburări mentale” care a fost „încarcerată” într-un spital psihiatric „în condiții deplorabile și fără tratament medical”¹¹. Din acel raport, IACHR a concluzionat că astfel de condiții de viață pot fi considerate inumane sau tratament degradant, interzis de Art. 5 (2) al *Convenției Americane a Drepturilor Omului*. (vezi pagina 20)

.....
(Recomandarea adoptată de IACHR din 4 aprilie 2001, de la Santiago, Chile nu a fost inclusă în prezenta broșură).

¹¹ Raportul IACHR nr. 63/99, cazul nr. 11.427, (Victor Rosario Congo), Ecuador, Raportul anual din 1996.

Reglementări internaționale cu caracter obligatoriu privind drepturile omului

Luarea în considerare a acestor documente oficiale de către statele membre este obligatorie.

Luarea în considerare a acestor documente oficiale de către statele membre este obligatorie. Desigur, este important să se examineze îndeaproape aceste convenții, acorduri și tratate, să se vadă dacă ele conțin prevederi ce pot fi folosite pentru a proteja persoanele cu dizabilități intelectuale împotriva abuzului și a discriminării.

Reglementări adoptate de Adunarea Generală a Națiunilor Unite

Convenția Internațională pentru Eliminarea Tuturor Formelor de Discriminare Rasială (1965)

În timp ce partea introductivă a acestui acord consideră că toți oamenii sunt egali în fața legii și îndreptățiți la aceeași protecție legală în fața discriminării, în articolul de deschidere se fac referiri doar la discriminarea rasială, inclusiv *orice diferență, excludere, restricție sau preferință bazată pe rasă, culoare, descendență, naționalitate sau origine etnică*.

Astfel, discriminarea bazată pe dizabilități intelectuale sau alte forme de dizabilitate nu este acoperită de Convenție, chiar dacă multe obstacole „ridicate” de societate pentru a exclude persoanele cu dizabilități intelectuale de la participarea la o viață normală, sunt aproape identice cu obstacolele motivate de discriminarea rasială. Un exemplu ar fi politicile de imigrație care încearcă să prevină intrarea în țară a persoanelor cu dizabilități intelectuale, nu doar ca potențiali imigranți, dar și ca turiști (vezi Raportul

Despouy care este descris la sfârșitul acestei broșuri).

Programul de Acțiune pentru combaterea rasismului, a discriminării rasiale, a xenofobiei și a intoleranței legate de aceste criterii admite dizabilitatea ca fiind pe lista de priorități.

Inclusion International a încercat de mai mult ori să convingă statele membre ale ONU să lărgescă aria de acoperire acestei Convenții. Ultima inițiativă a apărut în 2000, ca răspuns la un chestionar distribuit de biroul Înaltului Comisar pe problema Drepturilor Omului privind pregătirile pentru Conferința Mondială împotriva Rasismului, a Discriminării Rasiale, Xenofobiei și Intoleranței (WCAR). Inclusion International a răspuns în mod oficial, descriind paralele apropiate dintre discriminarea datorată rasei etc. și cea datorată dizabilității intelectuale.

În acest răspuns oficial, ca și în declarația scrisă și distribuită comitetului însărcinat cu pregătirea WCAR, Inclusion International a declarat că *persoanele cu dizabilități intelectuale au fost mult timp persecutate și considerate ca fiind foarte diferite de ceilalți oameni. Ele au fost primele persoane cărora li s-a negat dreptul la o viață în familie, primii „încarcerați” în noile instituții psihiatrice ale secolului ale 19 - lea, primele care au fost eliminate în lagărele naziste de exterminare, primele care au fost catalogate ca „indezirabile” prin teste genetice prenatale.*

Astfel, Inclusion International a pledat pentru cunoașterea de către WCAR a *diferitelor forme de discriminare, primară și duală, pe baze de dizabilitate și în special dizabilitate intelectuală.*

Acest lucru a fost atins doar parțial: dizabilitatea este absentă din declarația finală. Dar Programul de Acțiune pentru combaterea rasismului, discriminării rasiale, a xenofobiei și intoleranței admite dizabilitatea pe lista sa de priorități. În paragraful 57, WCAR

invită statele membre și organizațiile regionale și internaționale, și încurajează organizațiile nonguvernamentale și sectorul privat să abordeze

situația persoanelor cu dizabilități care sunt și ele supuse rasismului, discriminării rasiale, xenofobiei, și intoleranței; de asemenea, îndeamnă statele să ia măsurile necesare pentru a le asigura deplina satisfacere a tuturor drepturilor umane și a le facilita deplina integrare în toate aspectele vieții.

WCAR invită, de asemenea, Adunarea Generală a ONU să ia în considerare elaborarea unei convenții internaționale integrală și comprehensivă, pentru a proteja și promova drepturile și demnitatea persoanelor cu dizabilități, incluzând prevederi speciale care se referă la practici discriminatorii și la tratamentul care le afectează. (Paragraful 180)

Continuarea acestei pledoarii este mai mult decât justificată, atât de mult încât Convenția privind Eliminarea Tuturor Formelor de Discriminare Rasială garantează drepturi egale în multe arii de activitate unde persoanele cu dizabilități intelectuale au întâmpinat o discriminare, cum ar fi:

- Dreptul la muncă și dreptul la plata egală pentru aceeași muncă prestată
- Dreptul la locuință și educație
- Dreptul privind accesul la diferite locuri și servicii.

Acordul Internațional asupra Drepturilor Economice, Sociale și Culturale (1966)

Acest acord este unul din cele două acorduri adoptate de ONU, ce furnizează mecanisme care se ocupă cu violarea Declarația Universală a Drepturilor Omului. Împreună cu celălalt acord similar – *Acordul Internațional privind Drepturile Politice și Civile* - el a fost adoptat în 1966. A fost pus în practică în 1976, o dată ce cele 35 de legi cerute spre ratificare sau pentru accedere au fost obținute.

Majoritatea guvernelor s-au mișcat foarte greu pentru a asigura persoanelor cu dizabilități drepturi economice, sociale și culturale depline.

Acordul cuprinde un număr important de drepturi: dreptul tuturor persoanelor la auto determinare și la folosirea resurselor lor naturale; dreptul fiecăruia la asigurare socială, protecție și ajutor familial, la un standard adecvat de viață, la beneficierea de cele mai bune standarde de sănătate fizică și mentală, la educație...

Totuși, nivelul de responsabilitate a fiecărui stat membru a fost restricționat în art. 2 „la maximum din resursele sale disponibile”.

Această restricție, în afară de termenii foarte generali în care au fost exprimate drepturile relevante, poate explica de ce majoritatea guvernelor s-au mișcat destul de greu pentru a asigura persoanelor cu dizabilități drepturi economice, sociale și culturale depline.

Ca rezultat al criticilor din sectorul dizabilității¹² și al răspunsului la evaluarea din 1992, a implementării Programului Mondial de Acțiune privind Persoanele cu Dizabilități și a Deceniului ONU al Persoanelor cu Dizabilități, care a concluzionat că „dizabilitatea este strâns legată de factorii economici și sociali,” Comitetul privind Drepturile Economice, Sociale și Culturale (CESCR) a fost nominalizat atât de Adunarea Generală a ONU cât și de Comisia privind Drepturile Omului să monitorizeze statele membre ale acordului, privind respectarea drepturilor relevante ale persoanelor cu dizabilități.

Observația Generală nr.5 a fost promulgată și adoptată rapid de Sesiunea a 11-a a CESCR din 1994.

¹² Vezi capitolul lui Philip Alstons „Dizabilitatea și Acordul internațional privind drepturile economice, sociale și culturale” în editura Drepturile Omului și Persoanele cu Dizabilități: Eseuri și instrumente relevante ale Drepturilor Omului, studii internaționale asupra drepturilor omului, volumul 40, Academia editorilor Kluwer, Dodrecht, Olanda, 1995, paginile 94-105.

Conținutul Observației Generale nr. 5

Angajarea „protejată” nu trebuie să fie singura oportunitate pentru angajații cu dizabilități.

Documentul¹³ care cheamă guvernele să facă mai mult decât să se abțină de la a lua măsuri care ar putea să aibă un impact negativ asupra persoanelor cu dizabilități, subliniază riscul unei crize economice și sociale asociată cu o privatizare progresivă și nevoia de a avea guverne pro-active pentru *a tempera, complementa și compensa pentru a depăși rezultatele produse de forțele pieței*. Denunță în mod clar discriminarea pe bază de dizabilitate, *prin neglijență, ignoranță, prejudiciu și false presupuneri, ca și prin excluziune, distincție sau separare*.

Documentul dezvoltă diferite părți ale acordului, indicând cât se poate de explicit cum se aplică aceste reglementări ale drepturilor omului persoanelor cu dizabilități:

Articolul 3: Drepturi egale pentru bărbați și femei

Acest articol se adresează în mod special situației femeilor cu dizabilități.

Art. 6-8: Drepturi referitoare la locul de muncă.

Domeniul angajării în muncă este unul în care discriminarea pe bază de dizabilitate este cunoscută ca fiind proeminentă și persistentă. Sunt prezentate două domenii:

- Angajarea „protejată” nu trebuie să fie singura oportunitate pentru angajații cu dizabilități, iar „tratamentul terapeutic” din instituții ce tind spre munca forțată este aspru criticat.
- Persoanele cu dizabilități trebuie să poată să acceseze oportunitățile de lucru de pe piața muncii prin accesibilitatea transportului public și

¹³ Documentul ONU E/ C.12 /1994/13

Sterilizarea și avorturile practicate pe femeile cu dizabilități fără consimțământul lor anterior se consideră ca fiind violări serioase ale acordului.

instruirile vocaționale și programele de îndrumare trebuie să fie disponibile persoanelor cu dizabilități. Statele membre au responsabilitatea să asigure faptul că dizabilitatea nu este folosită ca o scuză pentru crearea unor standarde scăzute de protecție a muncii sau plata unor salarii minime pe economie, la fel cum trebuie să asigure dreptul la asociere sindicală pentru persoanele cu dizabilități.

Art. 9: Dreptul la asigurare socială

Securitatea socială și schemele de asigurare a unui venit minim garantat sunt deosebit de importante nu doar pentru persoane cu dizabilități, dar și pentru îngrijitorii (familie și în special femeile) ale căror șanse de angajare sunt compromise ca rezultat al responsabilităților lor de îngrijire.

Instituționalizarea nu este acceptată ca un substitut potrivit pentru asigurarea securității și a dreptului la venitul minim garantat.

Art. 10: Protecția familiei, a mamelor și a copiilor

Acordul pretinde ca protecția și asistența să fie încredințate familiei, ceea ce înseamnă că persoanele cu dizabilități ar trebui să-și trăiască viața cu familiile lor și să aibă propriile lor familii (dacă doresc). Astfel, femeile cu dizabilități au dreptul să fie mame. Sterilizarea și avorturile practicate pe femeile cu dizabilități fără consimțământul lor anterior și în cunoștință de cauză se consideră ca fiind violări serioase ale Acordului.

Art. 11: Dreptul la un standard adecvat de viață

Se referă la dreptul la mâncare, îmbrăcăminte, adaptarea locuinței la cerințele persoanelor cu dizabilități, accesorii

necesare pentru asistență și asistent personal acolo unde este nevoie.

Art. 12: Dreptul la sănătate fizică și mentală.

Observația Generală nr. 5 se referă la Regulile Standard ale ONU care au fost adoptate de Adunarea Generală a ONU: *Statele trebuie să se asigure că persoanele cu dizabilități, în special nou născuții și copiii, beneficiază de aceeași asistență medicală, în cadrul aceluiași sistem ca și ceilalți membri ai societății.*

Art. 13 și 14: Dreptul la educație.

Acordul recunoaște dreptul la liberă educație pentru fiecare. Observația Generală nr. 5 merge mai departe, citând Regulile Standard pentru sprijinirea educației inclusive.

Art. 15: Dreptul de a beneficia de cultură și de beneficiile progresului tehnic.

Această secțiune se referă la dreptul de a utiliza potențialul creativ, artistic și intelectual al unei persoane, la reducerea barierelor comunicaționale cu ajutorul mass-media adaptate și la nevoia de campanii de informare direcționate către publicul larg pentru a înlătura atitudinile negative și prejudecățile.

Observația Generală nr.5 indică angajamentul CESC de a asigura respectarea, pentru toate persoanele cu dizabilități, a tuturor drepturilor recunoscute în acord, care au fost reafirmate în 1999.

Acordul Internațional privind Drepturile Politice și Civile (1966)

Art. 1: Toți oamenii au dreptul la auto-determinare

Toți oamenii au dreptul la auto-determinare.

Acest articol este de cea mai mare importanță pentru persoanele cu dizabilități intelectuale, deoarece poate fi considerat baza legală pentru mișcarea de autoreprezentare, pornită inițial din America de Nord, Scandinavia, Australia și Noua Zeelandă și care se extinde tot mai mult în prezent.

Art. 6: Fiecare ființă umană are dreptul inerent la viață. Acest drept va fi protejat prin lege.

Un nou născut cu dizabilități intelectuale severe este în primul rând o ființă umană. Toate încercările „etice” de a-i descrie pe acești nou-născuți ca fiind non – persoane, care ar trebui lăsate să moară prin înfometare sau lipsă de tratamente medicale, violează acest articol.

Art. 7: Nimeni nu va fi supus torturii sau altor tratamente crude, inumane sau degradante, sau pedepselor. În mod special, nimeni nu va fi supus, fără consimțământul său liber, la experimente medicale sau științifice.

Noțiunea de „tratament degradant” va fi explicată în analizele Acordului împotriva Torturii (vezi pagina 19). Referitor la experimentele medicale și științifice, ar trebui înțeles faptul că folosirea unei persoane cu dizabilități intelectuale ca subiect într-un test, fără consimțământul său personal, în cunoștință de cauză, nu este permisă. Art. 7 se aplică și în cazul unui transplant de organe din corpul unei persoane cu dizabilități intelectuale, fără consimțământul acesteia în cunoștință de cauză.

Art. 9: Fiecare are dreptul la libertate și siguranță personală. Nimeni nu va fi supus arestului arbitrar sau detenției.

Multe persoane cu dizabilități intelectuale sunt forțate să trăiască în spitale de psihiatrie sau în instituții mari, fără contacte sociale regulate și fără nici o perspectivă să se reîntoarcă în comunitate.

Art. 10: Toate persoanele private de libertate vor fi tratate uman și cu respect pentru demnitatea persoanei.

Multe persoane cu dizabilități intelectuale sunt obligate să trăiască în spitale psihiatrice sau alte instituții mari, fără contacte sociale regulate și nici o perspectivă pentru a se reîntoarce în comunitate. Unele persoane sunt exilate în unele locuri mai îndepărtate (de exemplu insula Leros din Grecia).

Chiar dacă unele țări consideră că este permis să se plaseze persoane cu dizabilități intelectuale în instituții închise, împreună cu persoane care sunt bolnave mental, art.10 susține că autoritățile competente garantează faptul că aceste persoane sunt tratate uman, cu respect și demnitate.

Art. 12: Orice persoană aflată în mod legal pe teritoriul unui stat va avea, în cadrul aceluși teritoriu, dreptul la libertate de mișcare și libertatea să-și aleagă propriul domiciliu. Fiecare va fi liber să părăsească orice țară, inclusiv pe a sa.

Persoanele cu dizabilități intelectuale nu sunt criminali care trebuie ținute în închisoare. Ele sunt ființe umane inocente, cărora trebuie să li se permită să circule liber, doar dacă nu sunt dovezi clare că s-ar pune în pericol pe ele însele sau ar amenința viețile altora dacă trăiesc în afara unor instituții închise.

Unele țări nu permit persoanelor cu dizabilități intelectuale să își aleagă locul de rezidență, pentru că legile de punere sub interdicție le interzic să ia astfel de decizii în nume propriu.

Art. 23: Familia este grupul de bază natural și fundamental al societății și este îndreptățită la protecție din partea statului și a societății.

Femeile sunt majoritar sărace în lume, iar numărul femeilor care trăiesc în sărăcie în zonele rurale a crescut cu 50% din 1975.

Această reglementare este necunoscută pe scară largă în majoritatea țărilor, chiar dacă a fost baza legală pentru Anul Internațional al Familiei care a fost celebrat în 1994.

Art. 26: Toate persoanele sunt egale în fața legii și sunt îndreptățite, fără nici o discriminare, la o protecție egală din partea legii. Având în vedere acest lucru, legea va interzice orice discriminare și va garanta tuturor persoanelor protecție egală și eficientă împotriva discriminărilor pe orice bază, ca de exemplu: pe bază de rasă, privind culoarea pielii, sex, limbă, religie, politică sau alte opinii, origini naționale sau sociale, proprietate, loc de naștere sau alte statute.

Această articol definește dreptul la egalitate și datoria statelor membre de a proteja toate persoanele împotriva discriminării. Exemplele date nu menționează discriminarea pe baze de dizabilitate. Totuși o citire atentă a documentului arată că toate formele de discriminare sunt interzise.

Convenția pentru Eliminarea Tuturor Formelor de Discriminare Împotriva Femeilor (1979).

De ce este nevoie de o reglementare separată pentru femei?

Mary Robinson, Înaltul Comisar al ONU pentru Drepturile Omului, explică:

Femeile reprezintă încă majoritatea persoanelor sărace în lume, iar numărul femeilor care trăiesc în zonele rurale sărace a crescut cu 50 de procente din 1975. Femeile din Asia și Africa lucrează cu 13 ore pe săptămâna mai mult decât bărbații, și sunt de cele mai multe ori neplătite. Peste tot în lume, femeile câștigă cu 30-40 de procente

*mai puțin decât bărbații, pentru aceeași muncă*¹⁴ ...

Pentru a schimba această situație, grupurile pentru drepturile femeilor au decis în anii 70 că nu era de ajuns doar să citeze principiul de egalitate așa cum este el scris în Acordul Internațional pentru Drepturile Civile și Politice. Nici Declarația privind Eliminarea Discriminării împotriva Femeilor proclamată de Adunarea Generală din 1967 nu a fost de ajuns. Pentru a se asigura că femeile de pretutindeni se bucură de drepturile la care sunt îndreptățite, ele au considerat necesar să-și creeze un plan de acțiune.

Art. 2 al Convenției pentru Eliminarea tuturor formelor de discriminare împotriva Femeilor (CEDAW) adoptată în 1979, condamnă discriminarea sub toate formele și cere statelor membre, prin toate mijloacele posibile și fără întârziere, să cadă de acord asupra unei politici pentru eliminarea discriminării împotriva femeilor...

Mai mult decât atât, Convenția identifică câteva domenii specifice unde există discriminare notorie împotriva femeilor, și anume negarea drepturilor politice și legale de bază, ca dreptul la vot, la proprietate, egalitate în angajare și drepturi ale muncii, accesul la facilitățile de sănătate, legea familiei, etc.

Convenția recunoaște implicit că există anumite zone de activitate și diferite probleme unde femeile cu dizabilități trebuie să trăiască o dublă discriminare: prejudecăți atât din cauza dizabilității lor cât și a genului. În unele țări, femeile cu dizabilități sunt, de exemplu, nu doar dezavantajate în ceea ce privește dreptul lor de a se căsători, ci sunt supuse sterilizării involuntare, refuzului planificării familiale, separării de partenerul lor de viață, interzicerii dreptului de a fi mamă. Acestea sunt în totală contradicție cu Convenția, care, în art. 12 stipulează

¹⁴ Documentul nr. 22, "Discriminarea împotriva Femeilor".

Convenția recunoaște implicit că există anumite zone de activitate și diferite probleme unde femeile cu dizabilități trebuie să trăiască o dublă discriminare.

asigurarea serviciilor adecvate în legătură cu sarcina, lehuzia, oferirea de servicii gratuite acolo unde este nevoie, inclusiv cele de planificare familială, ca și o nutriție adecvată în timpul gravidității și a alăptării.

Din punct de vedere legal, CEDAW este un exemplu excelent de reglementare modernă privind drepturile omului, deoarece anticipează și încearcă să contracareze adoptarea parțială a prevederilor sale de către statele membre. În articolul 28, se menționează că reticența statelor este „incompatibilă cu obiectul și scopul actualei Convenții, și nu va fi permisă”.

Din nefericire, femeile cu dizabilități nu sunt menționate în Convenție. Dar în 1991, Comitetul privind Eliminarea Discriminărilor împotriva Femeilor a rectificat această omisiune prin adoptarea Recomandării Generale nr.18, care cere statele membre să furnizeze informații despre femeile cu dizabilități în rapoartele lor și despre măsurile care se ocupă de situația lor în particular, inclusiv cele luate pentru a asigura faptul că ele au acces egal la educație și angajare, la servicii de sănătate și la securitate socială și că se pot implica în toate domeniile vieții sociale și culturale.

Convenția împotriva torturii și altor tratamente crude, inumane și degradante sau a pedepselor (1984)

Art. 1: Pentru scopurile acestei convenții, termenul de „tortură” înseamnă orice act prin care se produce intenționat o durere severă sau o suferință fizică sau psihică unei persoane...

Art. 16: Fiecare stat membru va lua măsuri pentru a preveni, pe teritoriul jurisdicției sale, orice fapt de cruzime sau tratament degradant, inuman sau pedeapsă, chiar dacă nu are gravitatea torturii, așa cum este definită în articolul 1.... în mod special, se vor aplica obligațiile ce se regăsesc în art. 10, 11, 12 și 13...

Art. 10: Fiecare stat membru va asigura faptul că educația și informarea privind interzicerea torturii (a tratamentului degradant) sunt pe deplin incluse în instruirea ... personalului medical...

Art. 11: Fiecare stat membru trebuie să reexamineze sistematic...metodele și practicile privind custodia și tratamentul persoanelor supuse oricărei forme de arest, detenție sau încarcerare. ...cu scopul de a preveni orice caz de tortură (tratament degradant).

Art. 12: Fiecare stat membru se va asigura că autoritățile sale competente vor începe o investigație promptă și imparțială, oriunde este un motiv serios pentru a crede că un act de tortură (tratament degradant) a fost comis în jurisdicția sa.

Art. 13: Fiecare stat membru se va asigura de faptul că orice individ care pretinde că a fost supus torturii (tratamentului degradant) în orice teritoriu aflat sub jurisdicția sa are dreptul să depună plângere, iar cazul lui să fie examinat prompt și imparțial de autorități competente.

Este important de știut că toate obligațiile impuse statelor membre care au ratificat convenția sunt aplicabile atât în cazul torturii, cât și al tratamentului degradant. Acest lucru este în mod special valabil pentru secțiunile 10 și 13 ale Convenției.

Noțiunea de „tratament degradant” apare în multe reglementări internaționale privind drepturile omului (vezi art.7 al Acordului Internațional privind Drepturile Civile și politice; art. 6 a Declarației privind Drepturile Persoanelor cu Retard Mental; Art. 3 al Convenției Europene pentru Protecția Drepturilor Omului) dar nu a fost definită în nici unul dintre aceste documente.

Există, totuși, un precedent judiciar care arată cum poate

**Această
Convenție ONU
este violată de
numărul mare de
cazuri de abuz și
discriminare
împotriva
persoanelor cu
dizabilități
intelectuale;
acestea sunt
exemple clare
ale tratamentului
degradant.**

fi folosită Convenția împotriva Torturii. În mod special, un raport al Comisiei Europene a Drepturilor Omului¹⁵ prezintă un caz de discriminare pe bază de rasă și stipulează că *tratamentul la care este supus un individ poate fi degradant în sensul articolului 3, dacă acesta este extrem de umilit în fața altora sau îl determină să acționeze împotriva voinței sau conștiinței personale.*

Comisia a fost de părere că legislația care tratează persoanele în funcție de rasa lor le reduce la statutul de cetățeni de rangul doi. *Această discriminare rasială constituie un amestec în demnitatea lor umană, care se încadrează la tratamentul degradant prevăzut în art. 3 al Convenției Europene pentru Protejarea Drepturilor Omului (pagina 23).*

Multe cazuri de abuz și discriminare împotriva persoanelor cu dizabilități intelectuale sunt exemple clare ale tratamentului degradant, și astfel violează această Convenție ONU.

..... poate fi argumentat că o politică deliberată de a trata persoanele cu dizabilități sub alte circumstanțe, doar datorită unor simple conveniențe administrative, s-ar putea încadra la conceptul de cetățean de rangul al doilea, și este astfel, cel puțin discutabilă, din punct de vedere al art. 3 al Convenției Europene¹⁶.

Este timpul să tragem o concluzie privind tratamentul

¹⁵ Raportul din 14 decembrie 1973 (făcut public pe 21 martie 1994) al Comisia Europeană a Drepturilor Omului (EurCommHR) din Strasbourg cu aplicațiile nr. 4403/70 – 4419/70: “Legislația privind imigrația constituie discriminare rasială pentru asiatici și est africani față de persoanele din Regatul Unit” în Jurnalul legislativ al Drepturilor Omului, vol 15, nr. 4-6, 1994, paginile 215-232.

¹⁶ Gerard Quinn: “Acordul internațional privind drepturile civile și politice și dizabilitatea: un cadru conceptual”, editura T. Degener și Y. Koster-Dreese, Drepturile Omului și Persoanele cu Dizabilități : Eseuri și Instrumente ale Drepturilor Omului relevante, paginile 69-93, Studii Internaționale privind Drepturile Omului, vol. 40, Editura Kluwer Academic, Dordecht, Olanda, 1995.

degradant și să îl scoatem la lumină!

De exemplu:

- Dacă o persoană este încredințată unui spital psihiatric doar pentru dizabilitatea sa intelectuală (chiar dacă acea persoană nu a amenințat pe nimeni), acesta este un caz atât de discriminare, cât și de tratament degradant.
- Multe legi ale imigrației interzic intrarea pe teritoriul lor național a persoanelor cu dizabilități intelectuale. În ultimii ani Inclusion International a primit informații de la organizațiile membre că unele țări încearcă chiar să prevină intrarea pe teritoriul lor a unei persoane cu dizabilități intelectuale ca simplu turist, pe o perioadă de timp limitată.

Dacă nu exista nici o dovadă că prin acea intrare persoana respectivă are intenția, de exemplu, să primească ajutor ilegal, financiar sau social, de la țara gazdă, refuzul de a acorda viză sau interzicerea trecerii frontierei sunt cazuri clare de tratament degradant.

Convenția privind Drepturile Copilului (1989)

Sub denumirea precedentă – ILSMH – Inclusion International a fost implicat oficial în lungile negocieri care au dus la elaborarea acestei Convenții, care se aplică tuturor copiilor.

Art. 1: Prezenta convenție se aplică oricărei persoane, având vârsta sub 18 ani....

Art. 2: Statele membre vor respecta și asigura drepturile stabilite în această Convenție, pentru fiecare copil care se află în jurisdicția lor, fără nici un fel de discriminare, indiferent de rasa, culoarea, sexul, limba, religia, politica sau altă opinie, origini naționale, etnice sau sociale,

**Art. 2 al
Convenției
Drepturilor
Copilului este
principala bază
legală în lupta
împotriva tuturor
formelor de
discriminare
îndreptate
împotriva
copiilor cu
dizabilități
intelectuale.**

**Orice forme de
abuz, tratament
degradant și
discriminare
sunt interzise de
Convenția
Drepturilor
Copilului.**

proprietate, dizabilitate¹⁷, naștere sau alt statut al copilului, părinților lui sau tutorelui legal.

Aceasta a fost prima dată când dizabilitatea a fost menționată în mod special în catalogul motivelor care pot cauza discriminarea. Art. 2 a CDC este, de aceea, principala bază legală pentru lupta împotriva tuturor formelor de discriminare a copiilor cu dizabilități intelectuale.

Pe termen lung ar putea fi ținta Inclusion International pentru a promova implementarea textului Art. 2 al Convenției privind copiii în Art. 26 al Convenției Internaționale a Drepturilor Civile și Politice, care conține expresii similare, dar nu menționează în mod expres discriminarea pe bază de dizabilitate.

Art. 6: Statele membre recunosc dreptul inerent al fiecărui copil la viață, supraviețuire și dezvoltare. Statele membre vor asigura la nivel maxim posibil supraviețuirea și dezvoltarea copilului.

Art.19: Statele membre vor adopta legislația măsurile legislative, administrative, sociale și educaționale pentru a proteja copilul de orice fel de violență fizică sau mentală, rănire sau abuz, neglijență sau tratament neglijent, tortură sau exploatare, inclusiv sexuală.

Art. 23: Statele membre recunosc că un copil cu dizabilități fizice sau mentale trebuie să se bucure de o viață deplină și decentă, în condițiile în care îi este asigurată demnitatea, promovată încrederea și facilitată participarea activă a copilului la viața comunitară. Statele membre recunosc dreptul copiilor cu dizabilități la o îngrijire specială...

Art. 27: Statele membre recunosc dreptul fiecărui copil la

¹⁷ Accentuarea autorului

un standard de viață adecvat dezvoltării fizice, mentale, spirituale, morale și sociale a copilului.

Art. 29: Statele membre sunt de acord că educația copilului trebuie direcționată către:

- a) dezvoltarea personalității copilului, a talentelor și abilităților sale mentale și fizice la potențialul maxim....

Art.37: Statele membre vor asigura că:

- a) nici un copil nu va fi supus torturii sau altui tratament crud, inuman sau degradant sau pedepsei.

Orice forme de abuz, tratament degradant și discriminare sunt interzise de Convenția Drepturilor Copilului. Acesta este unul din cele mai importante mesaje ale acestei Convenții.

Continuare

Ce s-a întâmplat de-a lungul decadelor de când a intrat în acțiune Convenția Drepturilor Copilului (care cerea ratificarea de 20 de state membre, ceea ce s-a realizat în septembrie 1990)?

Fără îndoială, această Convenție a atins un nivel înalt de recunoaștere și reputație:

Toate statele membre ale ONU au semnat și ratificat Convenția, cu excepția SUA (!) și Somaliei.

Copiii cu dizabilități sunt în continuare discriminați în multe părți ale lumii.

Dar copiii cu dizabilități sunt în continuare discriminați în multe părți ale lumii. În iunie 2001, președintele Inclusion International a trimis un mesaj urgent către toate societățile membre și corespondenții la Sesiunea Specială a Adunării Generale a ONU pe problemele copiilor, prin care își exprima preocuparea că activitățile ONU care sunt făcute pentru a proteja și sprijini drepturile copiilor nu includ copiii cu dizabilități. În mod particular, referitor la educație, Don Willis a scris:

Pot spune în mod sigur, dar trist, că nu există nici o țară din lume în care copiii cu dizabilități intelectuale sunt în mod automat îndreptățiți la un loc în clasa din comunitate, alături de frații și surorile lor....În cele mai multe țări, copiii cu dizabilități intelectuale nu primesc și nici nu sunt îndreptățiți la nici o formă de educație.

Convenții adoptate de Organizația Internațională a Muncii (OIM)

Organizația Internațională a Muncii, cu sediul la Geneva, este una din cele mai vechi și mai active agenții speciale a ONU, reprezentând organizații ale angajaților și angajatorilor la nivel internațional. În ceea ce privește drepturile persoanelor cu dizabilități, cele mai importante Convenții sunt 111 și 159.

Convenția 111 privind discriminarea față de angajare și ocupație (1958)

Această convenție este un exemplu timpuriu de reglementare în domeniul drepturilor omului care are ca scop asigurarea egalității șanselor și a tratamentului față de angajare și ocupare. Convenția 111, totuși, nu include persoanele cu dizabilități: Art. 1 definește doar discriminarea persoanelor pe baza rasei, culorii, sexului, religiei, opiniilor politice, pe baza naționalității și a originii sociale, care are ca efect anularea sau diminuarea egalității șanselor sau a tratamentului la angajare sau la locul de muncă.

Într-o declarație comună a Inclusion International și Rehabilitation International, publicată cu ocazia celei de-a 86-a sesiuni a Conferinței Internaționale a Muncii, din 2-18 iunie 1998 de la Geneva, a fost recomandat cu tărie ca dizabilitatea să fie adăugată motivelor din Convenția 111 care duc la discriminare: aceasta este o prioritate fundamentală a drepturilor omului pentru persoanele cu dizabilități din toată lumea!

Persoanele ce lucrează în regim de angajare protejată își văd deseori drepturile prevăzute în standardele legislative ale muncii negate sau restricționate.

Este interesant de notat că, în ciuda concluziilor unui raport privind relațiile de muncă în angajarea protejată (raport elaborat de OIM și prezentat în aceeași Conferință Internațională a Muncii din 1998), care indică faptul că persoanele ce lucrează în regim de angajare protejată își văd deseori drepturile prevăzute în standardele legislative ale muncii negate sau restricționate, OIM nu a reacționat¹⁸.

Convenția 159 și Recomandarea 168 privind Reabilitarea Vocațională și Angajarea Persoanelor cu Dizabilități (1983)

Atât Convenția 159, cât și Recomandarea 168 care o însoțește și care nu are caracter obligatoriu, sunt realizări vitale în lupta pe care o poartă persoanele cu dizabilități și familiile lor pentru drepturile de bază ale omului și pentru șanse egale. Ele sunt rezultatul încercărilor OIM, de-a lungul Deceniului Națiunilor Unite privind Persoanele cu Dizabilități, de a depăși funcțiile limitate ale serviciilor specializate – și deseori segregate – pentru persoanele cu dizabilități, prin dezinstituționalizare și normalizare pe piața muncii.

Art. 3 al Convenției 159 este destinat politicilor naționale, asigurând existența măsurilor de reabilitare vocațională potrivite tuturor categoriilor de persoane cu dizabilități și promovează șanse de angajare pe piața deschisă a muncii.

¹⁸ “ Les relations du travail en milieu protégé”, Laurent Visier, Cahiers de l’Emploi et de la Formation no. 22, ILO, 1998.

Recomandarea 168 încearcă să definească o astfel de politică națională, prin prevederea, în secțiunea 10, a necesității adoptării tuturor *măsurilor necesare pentru a promova oportunități de angajare ale persoanelor cu dizabilități conforme standardelor de angajare și de salarizare aplicabile muncitorilor în general.*

Recomandarea 168 este, totuși, atentă în ceea ce privește atelierelor protejate și alte oportunități de muncă similare, în special pentru persoane cu dizabilități intelectuale. Secțiunea 11 sprijină înființarea „unor tipuri diferite de angajare protejată pentru persoane cu dizabilități pentru care accesul la angajare liberă nu este practicabil”. Se susține, în această recomandare, că atelierelor protejate ar trebui să coopereze cu „atelierelor neprotejate” pentru a pregăti persoanele cu dizabilități pentru angajarea în condiții normale. Atât Convenția 159, cât și Recomandarea 168 evită orice referire la drepturile persoanelor ce lucrează în locuri protejate sau drepturile unor astfel de persoane de a lucra în locuri de muncă obișnuite pieței libere, tot așa cum nu se referă la dreptul acestor persoane de a participa la programe de training vocațional care țintesc spre angajarea inclusivă.

Convenții Europene

Convenția Europeană pentru Protecția Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale (Convenția Europeană pentru Drepturile Omului, 1950)

Această Convenție Europeană este una din cele mai vechi reglementări internaționale ale drepturilor omului. A fost creată imediat după ce Declarația Universală a Drepturilor Omului a fost adoptată de Adunarea Generală a ONU în 1948.

Chiar dacă ar avea nevoie de unele amendamente și

**Această
Convenție
Europeană este
una din cele mai
vechi
reglementări
internationale
ale drepturilor
omului.**

revizuirii, această convenție este un instrument foarte folositor în lupta împotriva discriminării, a abuzului și a neglijării persoanelor cu dizabilități intelectuale. Mai mult decât atât, rămâne încă baza tuturor reglementărilor europene ale drepturilor omului.

Art. 3 conține:

Nimeni nu va fi supus torturii sau unui tratament degradant, inuman sau pedepsei.

Art. 5, paragraful 1:

Oricine are dreptul la libertate și securitate ca și persoană. Nimeni nu va fi privat de libertatea sa, decât în următoarele cazuri conform unei proceduri legale:

(e) detenția legală a persoanelor pentru prevenirea răspândirii bolilor infecțioase, a alienațiilor mentale, alcooliciilor sau a dependențelor de droguri sau vagabonzilor....

**Noțiunea de
„alienat mental”
nu mai este
folosită în
prezent**

În prezent, noțiunea de „alienat mental” nu mai este folosită (este important să ne readucem aminte că terminologia convenției datează din 1950). La acea vreme vocabularul folosit nu a inclus termenii „deficiență, dizabilitate și handicap” și nici nu a făcut diferența între dizabilitate intelectuală și boală mentală. Cu toate acestea, în prezent atât persoanele care sunt bolnave mintal, cât și cele cu dizabilități intelectuale pot cere protecție pe baza art. 5 al Convenției Europene.

Paragraful 2 al art. 5 continuă să dezvolte problema detenției:

Oricine este arestat va trebui să fie informat imediat, într-un limbaj pe care îl înțelege, asupra motivului arestului său și asupra oricăror acuze care i se aduc.

Principala garanție care este trecută în art. 5 este dreptul

de a avea parte de un proces onest sau de audiere dacă, de exemplu, o persoană este trimisă într-o instituție de orice fel (inclusiv spitale psihiatrice). Mai mult, persoana în cauză este îndreptățită să primească ajutor legal de la un avocat independent.

Noțiunea „să fie informat într-un limbaj pe care îl înțelege” înseamnă că o persoană cu dizabilități intelectuale sau o persoană cu boli mentale poate cere ajutorul unui expert, unui profesor specializat, unui asistent social sau altei persoane, care este capabilă să-i explice motivele pentru care este acolo.

Nu este sigur că toate țările care au ratificat convenția europeană îndeplinesc cerințele stipulate în art. 5.

Există încercări pentru a restructura mașinăria de control stabilită de Convenția Drepturilor Omului pentru a menține și îmbunătăți eficiența protecției drepturilor omului și a libertăților fundamentale, în special datorită creșterii numărului de cereri de aderare la Consiliul Europei și a numărului în creștere al membrilor, datorită schimbărilor din Europa Centrală și de Est care au avut loc începând cu 1989.

Principalul scop este de a amenda prevederile specifice ale Convenției, în mod special pentru a schimba actuala Comisie Europeană și Curtea Drepturilor Omului cu o curte nouă permanentă.

Detaliile se află în protocolul nr. 11 al Convenției care va fi aplicat odată ce toate statele membre ale Consiliului Europei vor fi semnat și ratificat acest protocol adițional.

Carta Socială Europeană (1961)

Timp de mai mulți ani, Carta Socială Europeană a fost singurul tratat internațional în domeniul drepturilor omului în care persoanele cu dizabilități erau explicit menționate ca deținători de drepturi. La fel ca și Convenția Europeană

Timp de mai mulți ani, Carta Socială Europeană a fost singurul tratat internațional în domeniul drepturilor omului în care persoanele cu dizabilități erau explicit menționate ca deținătoare de drepturi.

a Drepturilor Omului, această Cartă are un caracter obligatoriu pentru toate guvernele europene care sunt membre ale Consiliului Europei și care au semnat și ratificat Carta.

Dizabilitatea apare în art. 9, 10 și 15 ale Cartei. Formularea acestor articole relevă conceptul de bază al politicilor dizabilității de la acea vreme, care susținea că persoanele cu dizabilități sunt slabe, incapabile să trăiască independent și că au nevoie de îngrijire. Nevoile lor trebuiau îndeplinite prin acte de caritate din partea membrilor fără dizabilități ai societății.

Această viziune este cea care a determinat cererea din art. 15 (Dreptul Persoanelor cu Dizabilități Intelectuale sau Fizice la Training Vocațional, Reabilitare și Reintegrare Socială) pentru instituții speciale, care să deservească persoanele cu dizabilități.

Părțile contractante, pentru a asigura exercitarea efectivă a dreptului celor cu dizabilități fizice sau mentale la training vocațional, reabilitare și reintegrare, susțin:

- să ia măsuri adecvate pentru furnizarea facilităților de training, incluzând, acolo unde este necesar, instituții specializate, publice sau private.
- să ia măsuri adecvate pentru angajarea în muncă a persoanelor cu dizabilități, ca de exemplu: agenții de plasare în muncă specializate, ateliere protejate și măsuri pentru a încuraja angajatorii să accepte angajarea persoanelor cu dizabilități.

Conceptul de bază al politicii dizabilității, reflectat în art. 15, este puternic criticat de mulți membri ai mișcării dizabilității din Europa Occidentală. În opinia lor, art. 15 încurajează separarea persoanelor cu dizabilități de restul societății:

*Acest concept nu se regăsește în filozofia Planului Mondial de Acțiune, care a fost linia directoare pentru Deceniul ONU al Persoanelor cu Dizabilități și care a fost validat de către rezoluția Adunării Generale a ONU. Programul Mondial de Acțiune cheamă la o participare deplină a persoanelor cu dizabilități în toate domeniile vieții sociale. Nevoile speciale ale persoanelor cu dizabilități vor fi împlinite în cadrul serviciilor publice.*¹⁹

Continuare

În 1996 Carta Socială Europeană a fost revizuită. Art. 15 a fost rescris și i s-a dat un nou nume: „Dreptul persoanelor cu dizabilități la independență, integrare socială și participare în viața comunității.”

Consiliul Europei este precaut în ceea ce privește acțiunile și programele angajării inclusive.

Acest titlu oferă speranță. El dă impresia că această Cartă sprijină incluziunea persoanelor cu dizabilități, inclusiv a celor cu dizabilități intelectuale, în comunitate și pe piața liberă a muncii. Textul actual al art.15 indică precauția Consiliului Europei în ceea ce privește acțiunile și programele angajării inclusive.

Paragraful 2 debutează prin a prioritiza angajarea obișnuită a persoanelor cu dizabilități, specificând că trebuie promovate măsuri care să încurajeze angajatorii să angajeze și să păstreze în muncă persoanele cu dizabilități, într-un mediu de lucru obișnuit și să ajusteze condițiile de lucru la nevoile celor cu dizabilități. Dar există și o clauză de scăpare: „acolo unde acest lucru nu este posibil” din motive legate de dizabilitate, statele membre, care au ratificat Carta Socială revizuită, au libertatea să promoveze forme de angajare protejată în funcție de nivelul dizabilității. Și în anumite cazuri, „astfel de măsuri pot determina înființarea unor instituții specializate și a

¹⁹ Theresia Degener: “Drepturile Omului Pentru Persoane cu Dizabilități din Europa, în Eliminare, Egalitate înaintea Legii și ne discriminare” la seminarul Consiliul Europei, 29 septembrie – octombrie 1994, Taormina/ Italia, pag. 116 – 118.

unor servicii de sprijin.”

Textul revizuit al Cartei Sociale Europene a putut fi semnat din 1996, dar România, Franța, Slovenia și Suedia l-au ratificat de abia în decembrie 1999

Trei protocoale au fost adăugate Cartei, în mod special Protocolul din 1995, care prevede existența unui „sistem de plângeri colective”: anumite ONG-uri europene, sindicate și organizații de angajatori pot formula plângeri împotriva statelor contractante în cazul aplicării nesatisfăcătoare a Cartei, iar ei pot face acest lucru în numele indivizilor sau a grupurilor care cred că drepturile lor au fost violate.

Aceste măsuri acordă ONG-urilor un rol nou și important în creșterea presiunilor pentru garantarea drepturilor sociale și economice de către Cartă.

Din păcate a fost primit un număr destul de mic de semnături și ratificări cu referire la aceste Protocoale.

Convenția Europeană pentru Prevenirea Torturii și a Tratatamentului Inuman sau Degradant sau a Pedepsei (1987)

Convenția Națiunilor Unite împotriva Torturii și altor Tratamente Crude, Inumane, și Degradante a înființat un Comitet Împotriva Torturii (CAT). Autoritatea acestui comitet este mai degrabă slabă: principala sa sarcină este să strângă rapoarte care să demonstreze dacă statele contractante au luat măsurile adecvate pentru a asigura respectarea Convenției.

Datorită eficienței limitate a comitetului, mai multe țări europene au considerat că este necesar să se adopte o convenție adițională.

Convenția Europeană pentru Prevenirea Torturii este un

**Convenția
Europeană
pentru
Prevenirea
Torturii este un
remarcabil
exemplu de
instrument
internațional
care are ca
scop prevenirea
încălcării
drepturilor
omului.**

exemplu extraordinar de reglementare internațională care are ca scop prevenirea violării drepturilor omului. Ea stabilește un Comitet European pentru Prevenirea Torturii (CPT) a cărui sarcină este să examineze, prin vizite, tratamentul persoanelor care sunt private de libertate, cu scopul de a întări, dacă e necesar, măsurile de protecție a acestor persoane împotriva torturii și a tratamentului prost.

Statele au obligația să permită vizite în orice loc care se află sub jurisdicția lor, unde persoanele sunt private de libertate de către o autoritate publică. Noțiunea de „orice loc” include nu numai închisorile și centrele de detenție ale poliției, dar și locuri unde persoanele sunt internate din motive medicale. În cel de-al treilea Raport General al activității sale pe 1992, Comitetul European a declarat că „a fost vizitat un număr tot mai mare de instituții psihiatrice”.

ONG-urile sunt o sursă esențială de informație pentru Comitetul European și sunt consultate în mod regulat de către acesta în timpul vizitelor sale, în vederea îndeplinirii misiunii lui. ONG-urile specializate în protecția persoanelor cu dizabilități pot contribui la munca Comitetului prin identificarea principalelor arii de preocupare privind situația persoanelor cu dizabilități fizice și mentale, care sunt private de libertatea lor, și prin identificarea acelor locuri de detenție și spitale psihiatrice unde există probleme.²⁰

ONG-urile care reprezintă interesul persoanelor cu dizabilități intelectuale și a familiilor lor au folosit prea puțin posibilitatea de a implica Comitetul European pentru Prevenirea Torturii. Inclusion International ar trebui să încerce să stabilească legături oficiale, în viitorul apropiat,

²⁰ Walter Suntinger și Manfred Nowak: “Persoanele cu dizabilități supuse Convenției Europene pentru Prevenire Torturii, a tratamentului inuman și degradant și alte instrumente asemănătoare” aflată în documentația întâlnirii experților privind drepturile europene și dizabilitatea, din 13 iunie 1994, Utrecht, publicată de Gehandicaptentraad Utrecht, Olanda.

cu acest Comitet. Ar trebui să se țină cont că acest comitet este împuternicit să intre în spitalele psihiatrice din multe țări europene, pentru a examina condițiile de viață și calitatea vieții persoanelor care locuiesc acolo.

Convenția Europeană privind Drepturile Omului și Biomedicina: Convenția Europeană pentru Protecția Drepturilor Omului și a Demnității Ființei Umane cu referire la aplicarea Biologiei și a Mediciniei (1996)

Motivul pentru elaborarea Convenției privind Drepturile Omului și Biomedicina a fost recunoașterea faptului că legea nu este capabilă să țină pasul cu dezvoltările rapide și revoluționare ale biotehnologiei, cum ar fi cartografierea genomului uman sau cercetarea pe subiecți umani, inclusiv dezvoltarea embrionului.

Primele șapte capitole ale convenției cuprind probleme privind drepturile omului și biomedicina:

Motivul pentru elaborarea Convenției privind Drepturile Omului și Biomedicina a fost recunoașterea faptului că legea nu este capabilă să țină pasul cu dezvoltările rapide și revoluționare ale biotehnologiei

- I. Prevederi generale, în mod special prevalența demnității umane
- II. Acordul
- III. Viața privată și dreptul la informare
- IV. Genomul uman
- V. Cercetarea științifică
- VI. Prelevarea de organe și țesuturi de la donatori aflați în viață, pentru a fi folosite în transplant.
- VII. Interzicerea venitului financiar și prelevarea unei părți a corpului uman.

Gian – Reto Plattner, raportor al Adunării Parlamentare pentru Comitetului Științei și Tehnologiei, a rezumat esența conținutului Convenției în 11 puncte:

1. Intervenția în domeniul sănătății, inclusiv cercetarea, necesită acordul liber ce poate fi dat doar având cunoștința de scopul, natura, consecințele și riscurile existente.
2. Respectul pentru viața privată și dreptul de a avea

**Este interzisă
crearea de
embrioni umani
pentru scopuri
de cercetare.**

- sau a nu avea informații despre sănătatea cuiva, trebuie autorizate / și garantate legal.
3. Orice formă de discriminare pe bază de moștenire genetică este interzisă.
 4. Teste care vor releva boli genetice, cu statut de purtător și cu predispoziție genetică vor putea fi efectuate doar pentru scopuri de sănătate, iar rezultatele lor vor fi transmise mai departe doar din aceleași motive.
 5. Intervenția în genomul uman care are drept scop modificarea genomului uman de orice descendență este interzisă.
 6. Selectarea medicală a sexului viitorului copil nu este permisă, cu excepția cazurilor în care trebuie evitată transmiterea unei boli ereditare legate de sexul copilului.
 7. Cercetarea științifică va fi continuată în mod liber, în acord cu prevederile acestei convenții și a altor reglementări legale care asigură protecția ființei umane.
 8. Este interzisă crearea de embrioni umani pentru scopuri de cercetare.
 9. Transplantul de organe și țesuturi de la o persoană în viață poate fi realizat doar în scopuri terapeutice.
 10. Corpul uman și părți ale sale nu vor fi surse de venituri financiare.
 11. Fiecare stat poate, în propria sa legislație națională, să impună reglementări stricte pentru a garanta o plajă mai largă de măsuri de protecție.²¹

Comentarii

Prima dată când a fost publicată, în iulie 1994, propunerea de Convenție a provocat o puternică dezbateră publică, profesională și guvernamentală, printre

²¹ Gian – Reto Plattner: Die Bioethik – Konvention des Europarates, Neue Züricher Zeitung, Oct. 16, 1996.

națiunile europene, în mod special privind prevederile pentru cercetarea biomedicală ce folosește subiecți care nu sunt capabili să își dea acordul în cunoștință de cauză.

Articolul 17 al Convenției stipulează că cercetarea făcută pe o persoană care nu are capacitatea de a-și da acordul poate să se deruleze doar dacă rezultatele cercetării au posibilitatea să producă beneficii directe asupra sănătății sale și dacă cercetări cu o eficiență comparabilă nu pot fi efectuate pe indivizi care pot să își dea consimțământul.

**Nici o
îndepărtare de
organ sau de
țesut nu se va
face pe o
persoană care
nu are
capacitatea de a
fi de acord.**

În mod excepțional, acolo unde cercetarea nu are posibilitatea să producă rezultate cu beneficiu direct asupra sănătății persoanei în cauză, astfel de cercetări pot fi autorizate doar dacă

.... cercetarea are ca scop contribuirea, printr-o mai bună înțelegere științifică a condiției individului, a bolii sau a deficienței, la obținerea rezultatelor capabile să aducă beneficii persoanelor în cauză sau altor persoane aflate în aceeași categorie de vârstă sau care sunt afectate de aceeași boală sau deficiență sau având aceeași stare.

Pentru a avea o astfel de autorizație trebuie să fie clar că „cercetarea impune doar riscuri minime pentru persoana în cauză”.

Articolul VI.20 specifică: nici o îndepărtare de organ sau de țesut nu se va face pe o persoană care nu are capacitatea de a fi de acord...

În mod excepțional ... îndepărtarea unui țesut care se poate regenera, de la o persoană care nu are capacitatea de a-și da acordul, poate fi autorizată dacă sunt îndeplinite următoarele condiții:

- i. nu există nici un donator compatibil disponibil care să poată să-și dea acordul;

²² McLean și Eliston: “Bioetici, Consiliul Europei și Convenția cadru” pag. 8.

- ii. donatarul este frate sau soră cu donatorul;
- iii. donația trebuie să poată salva viața donatarului...

În mai multe țări, art. 17 și 20 au fost respinse nu doar de majoritatea politicianilor, dar și de către biserică și multe organizații ce reprezintă interesele persoanelor cu dizabilități. Îngrijorarea care a fost exprimată poate fi rezumată în cele ce urmează:

Problema este că trebuie să se accepte că persoana cu incapacitate este folosită, în cadru non-terapeutic, într-un fel în care este în contradicție cu mult lăudatul respect pentru indivizi.²²

Așa cum a făcut lobby pe lângă Comitetul Internațional al Bioeticii, în timp ce UNESCO și-a pregătit Declarația, Inclusion International a luptat din greu pentru a influența textul final al Convenției Europene a Bioeticii. În august 1996, membrii europeni ai Inclusion International au elaborat o rezoluție, la Cardiff, în care își exprimau îngrijorarea privind posibilitatea ca cercetarea să fie efectuată pe persoane care nu-și pot da acordul privind o intervenție, datorită dizabilității mentale, și au criticat lipsa consultării cu părțile direct implicate, adică persoanele cu dizabilități intelectuale, în privința Convenției și a protocoalelor ei.

Rezoluția a subliniat că statele semnatare ale Convenției nu ar trebui lăsate să își stabilească propriile standarde pentru a decide cine este incapabil să ia o decizie și cine poate autoriza tratamentul în locul persoanei. Trebuie să existe definiții și standarde mai clare de protecție minimă, care implică și un tutore independent și un avocat (reprezentant).

În ciuda acestei critici, ar trebui reținută importanța Convenției Europene a Bioeticii pentru toate țările europene, care în prezent nu oferă legislație suficientă

pentru a preveni exemplele de mal praxis din medicină, cum ar fi vânzarea de organe sau cercetarea pe embrioni, fără nici o restricție.

Convenția a fost adoptată de Comitetul European al Miniștrilor în noiembrie 1996, cu un an înainte ca UNESCO să emită Declarația Universală privind Genomul Uman și Drepturile Omului (1997).

Fiindcă nu a fost ratificată de destul de multe state ca să fie efectivă, nu are caracter legal obligatoriu nici în acele state care au adoptat-o.

Carta Drepturilor Fundamentale ale Uniunii Europene (2000)

Pentru prima dată în istoria Uniunii Europene, întreaga plajă de drepturi civile, politice, economice și sociale a fost reglementată într-un singur text, semnat și proclamat de președinți ai Parlamentului European, ai Consiliului și ai Comisiei.

Pentru prima dată în istoria Uniunii Europene întreaga plajă de drepturi civile, politice, economice și sociale a fost reglementată într-un singur text, semnat și proclamat de președinți ai Parlamentului European, ai Consiliului și ai Comisiei.

Este un exemplu excelent de instrument internațional modern în domeniul drepturilor omului. Oricum, Carta nu trebuie interpretată ca fiind o Constituție Europeană! Nu garantează drepturi ce pot fi pretinse de către indivizi (în mod direct) și de aceea nu furnizează o procedură cadru care să-i împuternicească pe cetățenii europeni sau rezidenți în UE să înceapă acțiuni legale împotriva guvernelor lor naționale, pe motiv că legile interne și/sau practicile violează drepturile care sunt protejate de Cartă. Carta obligă prin lege doar instituțiile și organizațiile aferente ale Uniunii Europene, făcând apel la respectarea drepturilor cetățenilor europeni și ale tuturor persoanelor care locuiesc în UE:

- Demnitatea
- Libertatea
- Egalitatea

- Solidaritatea
- Drepturile Cetățenești
- Justiția

Aceste drepturi se bazează, în mod special, pe drepturile fundamentale și libertățile recunoscute de *Convenția Europeană a Drepturilor Omului* din 1950 și de protocoalele sale, pe Cartele Sociale adoptate de Comunitatea Europeană și de Consiliul Europei, tradițiile constituționale ale statelor membre UE etc.

Drepturile fundamentale pentru persoanele cu dizabilități intelectuale

Orice discriminare pe bază de sex, rasă, culoare, ... trăsături genetice,minoritate națională,....., loc de naștere, dizabilitate, vârstă sau orientare sexuală va fi interzisă.

În ceea ce privește persoanele cu dizabilități intelectuale, Capitolul III are o importanță aparte:

- Art. 21 garantează dreptul la egalitate furnizând o clauză de „non – discriminare”: *Orice discriminare bazată pe sex, rasă, culoare, ... trăsături genetice,minoritate națională,....., loc de naștere, dizabilitate²³, vârstă sau orientare sexuală va fi interzisă.*
- Art. 26 adaugă: *Uniunea recunoaște și respectă dreptul persoanelor cu dizabilități de a beneficia de măsuri care să le asigure independența, integrarea socială și ocupațională și participarea în viața comunității.*

Carta mai precizează că „drepturile vârstnicilor de a avea o viață demnă și independentă și participarea la o viață socială și culturală” sunt recunoscute și respectate de Uniunea Europeană.

²³ Nota autorului

Înțelesul practic al acestor Articole ale Cartei stă în angajamentul instituțiilor europene, cum ar fi Comisia sau Înalta Curte Europeană de Justiție, de a considera dreptul la egalitate ca fiind principiul de referință pentru toate acțiunile, declarațiile politice, recomandările, directivele, judecățile etc. care au relevanță directă sau indirectă pentru viețile cetățenilor din toată Uniunea.

Drepturile fundamentale și dezvoltările biomedicale

Carta nu rezumă pur și simplu drepturile constituționale tradiționale. Ea anticipează noile dezvoltări prin afirmația din preambul:este necesară întărirea protecției drepturilor fundamentale în lumina schimbărilor din societate, a progresului social și a dezvoltării științifice și tehnologice, prin creșterea vizibilității acestor drepturi care se află în Cartă.

Art. 3, secțiunea 2 (dreptul la integritate) se ocupă de considerațiile etice care privesc biomedicina:

În domeniul medicinei și al biologiei, următoarele prevederi trebuie respectate în mod deosebit:

- Acordul liber și în cunoștință de cauză al persoanei, în acord cu procedurile prevăzute de lege,
- Interzicerea practicilor de purificare rasială, în special a celor care au ca scop selectarea persoanelor,
- Interzicerea de a face un profit financiar din corpul uman sau părți ale corpului uman,
- Interzicerea clonării ființelor umane.

Acesta este un domeniu controversat, și comentariile publicate de politicieni, ONG-uri, biserici etc. cu referire la aceste prevederi variază foarte mult: în timp ce experții ce lucrează în domeniul biomedicinei, biotehnologiei etc. critică aceste interziceri ca fiind „rigide”, avocații ce

Există încă prea multe ambiguități în Cartă, în special în ceea ce privește clonarea terapeutică, cercetarea celulelor pe embrioni, diagnostic de pre – implantare.

reprezintă interesele persoanelor născute cu o dizabilitate severă se tem că încă există prea multe ambiguități (lipsuri) în Cartă, în special în ceea ce privește clonarea terapeutică, cercetarea celulelor pe embrioni, diagnostic de pre – implantare, etc.

Ca rețea a ONG - urilor ce reprezintă persoanele cu dizabilități intelectuale, Inclusion International și fiecare din organizațiile membre pot folosi art. 3 ca punct de pornire pentru dialog și dezbateri, pentru a discuta numeroasele probleme care apar din noile dezvoltări biomedicale.

(nu au fost inclus în această broșură capitolul: **Reglementări obligatorii ale drepturilor omului din alte țări**, cu subtitlurile:

- Convenția Europeană a Drepturilor Omului (1969)
 - Carta Africană a Drepturilor Omului și Persoanelor (1981)
 - Convenția Inter-americană pentru eliminarea tuturor formelor de discriminare a persoanelor cu dizabilități (1999).
-

Rapoarte internaționale importante privind drepturile omului pentru persoanele cu dizabilități

În general există multe reglementări privind drepturile omului care se aplică direct sau indirect persoanelor cu dizabilități intelectuale. Dar care sunt măsurile proactive pe care organismele și agențiile ONU le iau pentru a convinge statele membre că dizabilitatea este o problemă a drepturilor omului?

Există mecanisme de monitorizare a aplicării

Există multe reglementări în domeniul drepturilor omului care fac referire directă sau indirectă la persoanele cu dizabilități intelectuale.

tratatelor obligatorii din punct de vedere legal, care să permită examinarea modului în care Statele membre și-au îndeplinit obligațiile pe care și le-au asumat atunci când au ratificat acele tratate?

Care sunt organele independente și active care exercită presiuni asupra Națiunilor Unite, asupra statelor membre, a comisiilor naționale pentru drepturile omului și a Avocatului Poporului pentru a aplica în realitate drepturile omului pentru persoanele cu dizabilități?

Până acum organismele ONU în domeniul drepturilor omului nu au acordat o prea mare importanță problemei dizabilității. Violarea drepturilor persoanelor cu dizabilități a fost discutată fie ca o problemă socială, fie într-un context mai larg:

Organismele internaționale în domeniul drepturilor omului au arătat că mizeria, alimentația și locuințele sărăcicioase, lipsa de igienă publică, degradarea mediului și analfabetismul sunt principalii factori cauzatori ai dizabilității. Conflictele armate și incidente cu violări grave ale drepturilor umane de bază au fost identificate ca fiind cauze ale dizabilității.²⁴

Oricum, există unele documente ale ONU, sau legate de ONU, care se ocupă direct de drepturile omului și dizabilitatea. Aceste documente sunt foarte importante de studiat, mai ales de noii veniți în sistemul ONU.

²⁴ Myriam Tebourbi, biroul Înaltului Comisar al Drepturilor Omului: "Garantarea Drepturilor Omului pentru Persoanele cu Dizabilități" lucrarea de bază pentru seminarul ONU al Drepturilor Omului și Dizabilitățile, din noiembrie 2000 de la Almasa, Suedia.

Raportul Despouy privind „Drepturile Omului și Persoanele cu Dizabilități” (1993)²⁵

Leandro Despouy a fost numit raportor special de către Sub-Comisia ONU pentru Prevenirea Discriminării și Protecția Minorităților în 1984²⁶ pentru a iniția un studiu complet privind conexiunea cauzală între încălcările grave ale drepturilor omului și a libertăților fundamentale și dizabilitate, precum și progresul făcut pentru rezolvarea problemelor.

Se atrage atenția asupra tratamentului deplorabil la care sunt supuse persoanele cu dizabilități mentale în spitalele psihiatrice.

În mod special i s-a cerut să examineze îndeaproape tratamentul oferit persoanelor cu dizabilități de către instituțiile publice și private, ca și orice caz de abuz instituțional, și să examineze, de asemenea, situația drepturilor lor economice, sociale și culturale. În 1988, mandatul raportorului special a fost extins la cercetarea diferitelor tipuri de conflict, războaie și alte forme de violență – ca fiind factori cauzatori ai dizabilității și efectul pauperității, al nivelului de dezvoltare și al inegalităților sociale privind emergența și intensificarea dizabilităților.

Calitatea raportului Despouy constă în varietatea extraordinară a informațiilor oferite și în analiza sa privind problemele drepturilor omului.

- Capitolul 1 tratează problemele legale privind persoanele cu dizabilități și formularea unei definiții adecvate a dizabilității.
- Capitolul 2 discută factorii ce cauzează dizabilitatea, cu referiri speciale la încălcarea drepturilor omului și a legilor umanitare.
- Capitolul 3 descrie prejudecățile, discriminarea și alte încălcări ale drepturilor omului la care sunt supuse persoanele cu

²⁵ Seria a 6-a de studii a ONU, Centrul ONU Pentru Drepturile Omului, de la Geneva, 1993

²⁶ Rezoluția 1984/20

dizabilități.

- Capitolul 4 prezintă politicile naționale și internaționale și măsurile luate pentru a eradica practicile discriminatorii și a garanta că persoanele cu dizabilități se bucură pe deplin de drepturile omului.
- Capitolul 5 se ocupă cu informarea publică și educația.

În capitolul 3, situația persoanelor cu dizabilități intelectuale este descrisă în secțiunea 194:

- a. În viața de zi cu zi persoanele cu handicap mental nu sunt tratate în mod egal ca vecinii lor, colegii etc. Pe lângă faptul că le este interzis accesul, în mod frecvent, în baruri, restaurante, bazine de înot, discoteci etc., nu li se permite să intre nici în hoteluri, și deseori întâmpină mari greutăți în găsirea unui loc de cazare, chiar și în apartamente, mai ales când sunt în grupuri.
- b. În sfera legală se pot găsi multe exemple de discriminare în legile privind imigrația. Multe legi naționale restricționează intrarea în țară a persoanelor cu handicap mental, nu doar ca rezidenți permanenți, dar chiar și ca turiști, pentru o perioadă limitată de timp. Se atrage atenția asupra faptului că tocmai în cele mai dezvoltate state vestice (Canada, Franța, Elveția, Statele Unite) acest tip de legislație restrictivă este aplicată în cele mai multe cazuri, motivul fiind premisa că prezența persoanelor cu dizabilități intelectuale din străinătate va impune „cerințe excesive serviciilor sociale și de sănătate;”
- c. Este, de asemenea, regretabil că, în unele țări, copiii cu dizabilități mentale le sunt negate șansele de dezvoltare și învățare, deși există suficiente dovezi care arată că până și

persoanele cu handicap mental sever pot acumula abilitățile practice pe care apoi le pot îmbunătăți și pot obține un nivel înalt de eficiență a lucrului manual.

- d. Cea mai rea formă de discriminare împotriva persoanelor cu dizabilități mentale este campania de legalizare a încetării vieții nou-născuților cu handicap sever.
- e. În final se atrage atenția asupra tratamentului deplorabil la care sunt supuse persoanele cu dizabilități mentale în spitalele psihiatrice...

În paragrafele 197 – 198 Despouy explică faptul că în instituții libertatea de a se asocia este deseori limitată de segregarea sexelor. Se obișnuiește să se citească corespondența „pacienților” și să le fie interzise alte modalități de comunicare cu lumea exterioară.

În general, li se interzice dreptul de a se căsători, de a avea copii și, în unele cazuri, de a vota. Internarea tinde, de asemenea, să conducă la folosirea excesivă a drogurilor și a altor forme de control comportamental. Chiar și instituțiile cele mai moderne, bine echipate și cu cel mai bun personal, au un caracter oarecum dezumanizant, de vreme ce instituționalizarea se bazează pe presupunerea că persoanele în cauză sunt incapabile să aibă o viață independentă, ca membri în comunitate.

... rutina din instituții poate genera situații înfiorătoare, care de obicei sunt necunoscute sau de neimaginat pentru cineva care nu a vizitat niciodată un stabiliment de acest tip. De exemplu, organizațiile non-guvernamentale raportează că un aspect tipic al vieții în instituții înseamnă aproape lipsa totală a intimității pentru pacienți. De obicei, ei trebuie să își împartă camera în care locuiesc cu una sau mai multe persoane, ceea ce duce la o lipsă totală a intimității.

Partea finală a raportului prezintă concluziile și recomandările Raportorului Special, printre care:

- Să împuternicească Comitetul privind Drepturile Economice, Sociale și Culturale (CESCR) cu supervizarea respectării drepturilor persoanelor cu dizabilități. Acest lucru s-a bazat pe ideea de a conferi o nouă sarcină actualului Comitet ONU, mai degrabă decât să mărească numărul de organisme ONU de supraveghere.

Această propunere a fost acceptată de ECOSOC care a înființat CESCR cu scopul de a superviza implementarea Acordului Internațional privind Drepturile Economice, Sociale și Culturale.

Ca rezultat al acestei decizii, CESCR a examinat modul în care sunt îndeplinite obligațiile statelor membre ale Acordului cu referire la drepturile persoanelor cu dizabilități, în mod special obligația de a elimina discriminarea din domeniul dizabilității. Observațiile și reflecțiile sale, validate în 1994, se află în *Comentariul General Nr. 5*.

- Să se înființeze instituția de Avocatul Poporului internațional pentru a proteja drepturile persoanelor cu dizabilități.

Această propunere nu a fost acceptată de organismele de decizie ale ONU. În schimb, Adunarea Generală a ONU a adoptat în 1993 *Regulile Standard privind Egalizarea Șanselor pentru Persoanele cu Dizabilități*, iar în anul următor Bengt Lindqvist a fost numit de către Secretarul General al Națiunilor Unite ca raportor special în domeniul dizabilității, pentru o perioadă de 4 ani, al Comisiei de Dezvoltare Socială. Mandatul său a constat în

promovarea și monitorizarea implementării Regulilor Standard.

Mandatul lui Bengt Lindqvist a fost reînnoit până la sfârșitul anului 2002. El a avut un real succes în construirea și consolidarea punții de legătură dintre drepturile omului și dizabilitate.

Raportul Almasa „Lăsați lumea să cunoască” (2001)²⁷

Pe baza Rezoluției Comisiei Drepturilor Omului 1998/31, care a avut un rol major în obținerea recunoașterii generale a responsabilității ONU pentru drepturile persoanelor cu dizabilități, raportorul special al ONU în domeniul dizabilității a organizat un seminar privind drepturile omului și dizabilitatea la Almasa, Suedia, în noiembrie 2000.

Participanții la seminar au identificat cinci arii distincte ce trebuie monitorizate privind abuzurile din domeniul drepturilor omului:

1. Cazuri individuale de abuz

Fiecare ONG internațional ce lucrează în domeniul drepturilor omului și al dizabilității ar trebui să aibă o persoană responsabilă cu investigarea și raportarea incidentelor privind abuzul drepturilor omului către Comisia ONU a Drepturilor Omului și către organizații internaționale și naționale.

²⁷ Informații valabile online la adresa:
<http://www.un.org/esa/socdev/enable/stockholmnov2000.htm>

2. Legislația

Este recomandabil ca legislația fiecărei țări să fie revăzută și comparată cu standardele internaționale pentru a clarifica impactul legilor asupra drepturilor cetățenilor țării.

3. Cazurile legale

Ar trebui creat un website internațional, care să prezinte cazuri importante ale curților internaționale și ale curților naționale.

4. Programe, servicii și practici guvernamentale

Manuale speciale de raportare ar trebui să fie accesibile grupurilor care activează în domeniul protecției drepturilor persoanelor cu dizabilități, care să trateze, de exemplu, problema accesului la educație sau problema votării. Fiecare manual va acoperi toate programele, serviciile și practicile care intră în contact cu problema respectivă.

5. Reprezentarea media a persoanelor cu dizabilități

Participanții au mai sugerat crearea unui nou organism numit Supravegherea Media în privința Drepturilor din Domeniul Dizabilității. Acest organism va fi responsabil cu monitorizarea mass – media internaționale în privința abuzurilor în domeniul drepturilor omului.

Studiul Degener – Quinn „Drepturile Omului Sunt pentru Toți” (2002)

Bengt Lindqvist a publicat un document cuprinzând un proiect tangibil ca o urmare a seminarului de la

Almasa²⁸. Una din prevederile acestui proiect a fost evaluarea resurselor și organizațiilor existente ce folosesc sistemul Națiunilor Unite pentru a apăra drepturile persoanelor cu dizabilități.

Acesta a reprezentat punctul de plecare în întocmirea unui studiu sub conducerea Biroului Înaltului Comisar pentru Drepturile Omului și finanțat de Misiunea Permanentă a Irlandei la ONU.

Studiul pregătit de Gerard Quinn și Theresia Degener s-a bazat pe un chestionar larg răspândit și pe cunoașterea în detalii a sistemului ONU. Rezultatul a fost numit: „Drepturile Omului sunt pentru toți: un studiu privind folosirea și potențialul reglementărilor Națiunilor Unite referitoare la Drepturile Omului în domeniul dizabilității”.

Primul capitol prezintă aspecte fundamentale:

Pentru a înțelege natura și semnificația schimbării perspectivei dizabilității într-o abordare din punct de vedere al drepturilor omului este necesar să înțelegem mai întâi valorile care stau la baza misiunii drepturilor omului. Aceste valori sprijină elaborarea unui sistem al libertății – unul care este sprijinit și avansat de reglementările internaționale privind drepturile omului. Dizabilitatea provoacă societatea să-și respecte propriile valori, și impune reglementărilor internaționale să încerce să proiecteze o schimbare pozitivă.

... noi am prezentat aceste valori și ... am explorat miezul problemei în privința aplicării acestor valori în contextul dizabilității. În principal, esența problemei este legată de o relativă invizibilitate a persoanelor cu

**Dizabilitatea
lansează o
provocare societății
– aceea de a
rămâne fidelă
propiilor valori și de
a determina
reglementările
internaționale să
genereze schimbări
pozitive.**

²⁸ Bengt Lindqvist și Marcia Rioux: “Crearea unui sistem de monitorizare a drepturilor omului în domeniul dizabilității” (august 2001)

dizabilități, ceea ce a condus la faptul că ele au fost privite ca obiecte și nu ca persoane cu drepturi. Această invizibilitate a avut următorul efect: protecțiile legale prevăzute de obicei în legislației, nu au fost aplicate deloc sau au fost diminuate în mod dramatic în contextul dizabilității.

Concluziile și recomandările autorilor pot, foarte bine, determina viitoarele dezvoltări în domeniul inițiativelor privind drepturile omului pe plan internațional, și, în mod special, în perspectiva abordării duale: pe de o parte întărirea menționării dizabilității în toate convențiile internaționale, pe de altă parte elaborarea Convenției Internaționale privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități.

Concluzii finale

Care sunt cele mai importante instrumente legale?

Declarația ONU privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități și Regulile Standard ale ONU din 1993 privind Egalizarea Șanselor Persoanelor cu Dizabilități ar trebui să fie principalele instrumente legale internaționale pentru legile și politicile privind dizabilitatea. Dar acest lucru nu înseamnă că persoanele cu dizabilități intelectuale nu sunt protejate și de alte reglementări internaționale privind drepturile omului.

Dimpotrivă, persoanele cu dizabilități intelectuale pot pretinde toate drepturile fundamentale ale omului care sunt stipulate în toate convențiile și acordurile internaționale cu caracter obligatoriu menționate în această broșură.

Este extrem de important ca persoanele cu dizabilități intelectuale și familiile lor să fie informate despre conținutul acestor reglementări și să învețe cum pot obliga statele membre să facă pașii necesari, astfel încât aceste drepturi să devină reale în reglementările legale naționale.

Este extrem de important ca persoanele cu dizabilități intelectuale și familiile lor să cunoască conținutul acestor instrumente și să învețe cum să oblige statele membre să facă pașii necesari pentru a face din aceste drepturi o realitate în legile naționale.

Atunci, cum ar putea cineva să folosească Regulile Standard? Regulile Standard ale ONU privind Egalizarea Șanselor pentru Persoanele cu Dizabilități constituie un instrument internațional adițional ce prezintă drepturile omului pentru persoane cu dizabilități într-o manieră mai detaliată.

Ele servesc ca model pentru aplicarea practică și reprezintă un pas important către o convenție ce are ca scop prevenirea și eliminarea tuturor formelor de discriminare împotriva persoanelor cu dizabilități.

Cum ar trebui folosite instrumentele legale?

Una din întrebările cele mai des întâlnite: cum pot fi aplicate la nivel național drepturile fundamentale ale omului stipulate în instrumentele internaționale privind drepturile omului?

În primul rând, și cel mai important, statele pot incorpora obligațiile internaționale stipulate în tratatele privind drepturile omului în legi proprii. În acest caz, se poate cere direct aplicarea drepturilor. Depinde de fiecare stat în parte dacă incorporarea în legile naționale are loc, și mai ales cum are loc. Legea anumitor țări prevede că un tratat ratificat devine automat o lege internă; în alte țări, implementarea specifică a legislației este necesară pentru a obține un efect național.

Uneori convențiile internaționale au fost ratificate cu

condiția că doar anumite drepturi vor fi aplicate, sau că sistemul de monitorizare prevăzut de convenție nu va fi aplicat. Când restricțiile se aplică drepturilor persoanelor cu dizabilități intelectuale, organizațiile membre ale Inclusion International ar trebui să afle cine din guvernele lor naționale decide să respingă acea parte a Convenției și de ce.

În alte cazuri, țările pretind că acceptă reglementarea drepturilor internaționale ale omului, prin ratificarea tratatelor internaționale fără nici un fel de condiție, încercând apoi să prevină sau să reducă impactul tratatelor internaționale prin ratificarea lor ca și declarații.

Astfel de bariere tehnice arată că expertiza legală este cerută pentru a determina dacă:

- drepturile fundamentale ale omului stipulate în tratate internaționale se aplică într-o țară;
- un caz de încălcare a drepturilor omului poate fi supus dezbaterilor unei comisii adecvate sau adus în instanță judecătorească.

Mecanisme europene

Merită să avem unele cunoștințe despre felul în care poate fi pusă în aplicare Convenția Europeană privind Protecția Drepturilor Omului. Experții în drepturile omului sunt de acord, în unanimitate, că mecanismul procedural ce garantează drepturile omului, care este înscris în Convenția Europeană pentru Protecția Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, este, de departe, cel mai bun dintre toate convențiile și tratatele internaționale ce există în prezent.

Pentru a asigura respectarea drepturilor omului cuprinse în Convenție, guvernele europene au stabilit o Comisie Europeană a Drepturilor Omului și Curtea

**Doar guvernelor
naționale și
Comisiei Europene
a Drepturilor
Omului li s-a permis
să aducă un caz în
fața Curții Europene
a Drepturilor
Omului.**

Europeană a Drepturilor Omului de la Strasbourg. Comisia poate primi petiții de la orice persoană, organizație non-guvernamentală sau grup de indivizi ce pretind a fi victime ale încălcării drepturilor de către statele membre. (Art. 25)

Comisia poate, totuși, să se ocupe de această problemă doar după ce toate instanțele interne au fost epuizate. (Art. 26)

În cazul în care Comisia acceptă o petiție, va proceda la examinarea acesteia și se va pune la dispoziția părților implicate, cu scopul de a găsi o cale amiabilă de rezolvare. În cazul în care Comisia eșuează în a găsi o rezolvare amiabilă, se poate aduce cazul în fața Curții Europene a Drepturilor Omului.

Pentru moment, doar guvernelor și Comisiei Europene a Drepturilor Omului li s-a permis să aducă un caz înaintea Curții Europene a Drepturilor Omului, în ciuda faptului că, în conformitate cu Protocolul nr. 9 (care a fost ratificat de Consiliul European în 1990), persoanele, organizațiile non guvernamentale sau grupuri de indivizi care au înaintat o plângere Comisiei sunt îndreptățite să adreseze acest caz Curții Europene a Drepturilor Omului.

Amendamentele Convenției stipulate în Protocolul nr.9 nu sunt încă efective de vreme ce nu toți membrii europeni ai Consiliului Europei au ratificat acest Protocol. Acest lucru explică de ce, în prezent, nu există nici o jurisdicție privind un caz adus înaintea Curții Europene de către o organizație non – guvernamentală ca Amnesty International sau Inclusion International.

Folosirea instrumentelor legale ONU privind drepturile omului la nivel internațional

A aborda organismele ONU este destul de complicat. Este indicat un studiu atent al Cartei din 1945 a ONU. Această Cartă descrie scopurile și principiile Națiunilor Unite și stabilește principalele sale organisme: Adunarea Generală, Consiliul de Securitate, Consiliul Social și Economic (ECOSOC), Consiliul de Administrație, Curtea Internațională de Justiție și Secretariatul.

În cadrul Secretariatului există un proces permanent de subdiviziune și diferențiere între unitățile de lucru cu anumite sarcini administrative tehnice și unitățile specializate.

Inclusion International a avut relații oficiale cu un număr destul de mare de organisme ONU, în ultimii ani. Colaborează cu:

- ECOSOC, care facilitează accesul la:
 - Comisia de Dezvoltare Socială
 - Comisia Drepturilor Omului
- OHCHR (Biroul Înaltului Comisar ONU pentru Drepturile Omului)
- ILO (Organizația Internațională a Muncii)
- UNESCO (Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură)
- UNICEF (Fondul pentru Copii al Națiunilor Unite)
- WHO (Organizația Mondială a Sănătății)
- Consiliul Europei

De-a lungul anilor Inclusion International și-a întărit relațiile bune pe care le are cu aceste organizații și organisme. În fiecare an învățăm cum să folosim mai bine instrumentele internaționale legale privind drepturile omului și comitetele importante (relevante).

Sperăm că, datorită acestei broșuri, și voi veți face la fel!

Cititorii sunt încurajați să consulte informațiile practice oferite de către Prof. Peter Mittler, publicate pentru prima dată de ILSMH în 1992 (Cum să folosești cel mai eficient Națiunile Unite) și în prezent disponibile, într-o variantă actualizată, pe pagina de internet a Inclusion International, la [www.inclusion-international.org/documents/ Working with the united Nations](http://www.inclusion-international.org/documents/Working_with_the_united_Nations)

Acest document sugerează modul în care asociațiile membre ale Inclusion International pot influența Națiunile Unite și agențiile, organismele și comitetele sale, pentru o mai bună conștientizare și sprijinire a persoanelor cu dizabilități intelectuale.

Incluziune – Federația organizațiilor pentru persoanele cu dizabilități intelectuale din România

Incluziune este federația organizațiilor pentru persoanele cu dizabilități intelectuale din România, înființată în data de 10 mai 1992, care are 22 asociații membre (București, Timișoara, Lugoj, Cluj, Baia Mare, Zalău, Craiova, Constanța, Cehu Silvaniei, Sibiu, Bistrița, Reșița, Târgu Mureș, Mediaș). Din anul 1994 federația Incluziune este membră a Inclusion International, iar din 2001 a Inclusion Europe. Este finanțată de: UNAPEI, Franța, PMAG, Inclusion International, Uniunea Europeană.

Scop: Creșterea calității vieții persoanelor cu dizabilități intelectuale și a familiilor lor.

Activități:

- * Lobby pentru o legislație în concordanță cu Regulile Standard ale ONU.
- * Advocacy la nivel național pentru persoanele cu dizabilități intelectuale.
- * Promovarea serviciilor pe baze comunitare, ca alternativă la instituții.
- * Reprezentarea intereselor asociațiilor membre în colaborarea cu organizațiile internaționale și instituțiile guvernamentale.
- * Sprijinirea asociațiilor membre în vederea protejării drepturilor civile, sociale, precum și a demnității persoanelor cu dizabilități.
- * Este membru în Consiliul Național Consultativ de Dialog Social și reprezintă interesele persoanelor cu dizabilități intelectuale în elaborarea politicilor sociale de către Parlament, Guvern și organisme guvernamentale.
- * Lobby pentru implementare Strategiei Naționale privind Protecția Specială și Integrarea Socială a persoanelor cu dizabilități.

Inclusion International

Inclusion International este o organizație internațională în domeniul apărării și promovării drepturilor omului pentru persoanele cu dizabilități intelectuale. Fondată în 1960, Inclusion International are 200 asociații membre, organizații ale familiilor și autoreprezentanților, fiind prezentă în 115 țări, grupate în 5 zone:

- Inclusion Africa și Oceanul Indian
- Inclusion Interamericana
- Inclusion Europa
- Inclusion Asia / Pacific
- Inclusion Orientului Apropiat și Africa de Nord.

Inclusion International este una din cele șapte organizații internaționale din domeniul dizabilității recunoscute de Națiunile Unite, având statut consultativ cu ECOSOC, OIM, UNESCO, UNICEF și WHO. Ea contribuie la creșterea calității vieții a 60 de milioane de persoane cu dizabilități intelectuale din întreaga lume, prin:

- * acțiuni de lobby la nivelul agențiilor internaționale
- * organizarea de seminarii și conferințe internaționale
- * colectarea și diseminarea informațiilor privind toate aspectele dizabilității intelectuale
- * lupta împotriva abuzurilor în domeniul drepturilor omului și evidențierea exemplelor de bună practică
- * sprijinirea organizațiilor membre în întărirea capacității și în participare acestora la procesele de luare a deciziilor politice.

Inclusion International

The Rix Centre, University of East London,
4-6 University Way, Dockland Campus
London E 16 2RD
Tel. 44 (0)20 8223 7709
Fax. 44 (0)20 8223 7411

E-mail: info@inclusion-international.org

Această broșură a fost tipărită de persoane cu dizabilități intelectuale, în atelierul de tehnoredactare și multiplicare al Fundației „Pentru Voi”, Timișoara.

Tel.0256 – 22 80 62; Fax. 0256 - 22 84 73

E-mail: pentruvoi@pentruvoi.ro Web: www.pentruvoi.ro